

SLOVENSKI

vestnik

Izdaja: telj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 25. januar 1957

Štev. 4 (769)

Dvoični patrioti

V zadnji številki smo objavili pismo opozorilo, ki so ga Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev ter Hrvatsko kulturno društvo skupno naslovili na dunajske diplomatske predstavnike vseh štirih signatarnih držav avstrijske Državne pogodbe ter ga v prepisu poslali zvezni vladi. Hkrati smo s stvarno obrazložitvijo pojasnili širši javnosti, da so se centralne organizacije koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov odločile za ta skupni korak zaradi tega, ker niso samo upravičene marveč tudi dolžne storiti vse za pospešitev uresničitve vseh tistih določil Državne pogodbe, ki so za slovensko in hrvatsko narodno manjšino v naši državi življenjskega pomena.

Nismo se zmotili, ko smo že v naprej povedali, da se bodo šovinistični krogi zaradi tega razburjali. Tudi to smo vedeli, da bo s te strani padel očitek neloyalnosti, saj je to najcenejši a hkrati tudi najbolj podel način, ki se ga lahko poslužujejo samo ljudje z nečistimi nameni, ki bi radi zameglili stvarnost in resnico ter zanesli v mirno sožitje državljanov slovenskega in nemškega jezika v naši deželi elemente nezaupanja in razpihali žerjavico nesodobne in za odnose med sosednjima narodom vse prej kakor koristne narodnostne mržnje. Če je za koča primeren vzdevek slabih patriotov, tedaj gotovo za ljudi, ki nimajo ali pa nočejo imeti razumevanja za spoznanje, da se državljanska zavest in patriotsko čustvo v sodobnem svetu gradita na temeljih enakopravnosti in demokratičnih ter sploh človeških pravic, ki jih je državna skupnost dolžna nuditi v enaki meri vsem državljanom brez razlike na narodnostno pokolenje ali jezikovno pripadnost, če od njih pričakuje lojalno izpolnjevanje državljanjskih dolžnosti.

Oba celovška klerikalna dnevnikarja — »Kleine Zeitung« in »Volkszeitung« — ki glumita ogorčena patriotska čustva in se pod to krinko razburjata nad skupnim opozorilom koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, da člen 7 Državne pogodbe po poldrugem letu njene veljavnosti še v nobenem vprašanju ni uresničen, pozabljata, da je njuno zadržanje v primeru Južnih Tirolcev povsem drugačno. Tam z vso odločnostjo zavržata očitek italijanskih šovinistov, ki dolžijo predstavnike Južnih Tirolcev neloyalnosti in jim podtikajo, da so slabi patrioti, ker se v prizadevanju za izvajanje pariške pogodbe obračajo za pomoč tudi izven meja italijanske države, konkretno na Avstrijo kot sopodpisnico te pogodbe. Svojevrstni politični morali koroškega šovinističnega tiska se pač zdi kar v redu, da na Koroškem odreka Slovincem pravico do vsega tega, kar v prid Južnim Tirolcem krčevito zagovarja.

O tem, kdo je dober avstrijski patriot, ima ta tisk sploh zelo značilne pojme. Kot zvočnik onih šovinističnih krogov, ki se na zloglasnih tradicijah Südmarke in podobnih nacionalističnih organizacij prizadevajo, da bi čim bolj zavlekli in okrnili izvedbo zakonitih določil, ki jih vsebuje Državna pogodba v zaščito narodnih manjšin, je s prav tako prozornim namenom ponatisnil pred kratkim tendenciozno poročilo, ki ga je lansiral »Alpenländischer Kulturverband« o vsebini knjige »Koroška v borbi« in v katerem so označeni vsi koroški Slovenci, ki so se uprli nacizmu in se borili proti njegovi strahovladni in s tem tudi za avstrijsko neodvisnost in svobodo, kot izdajalci domovine. Ljudem, ki jim v odnosu do krvavega nemškega fašizma pojmi še danes niso jasni, odreka naše ljudstvo in tudi sleherni avstrijski demokrat ne samo sposobnost marveč tudi vso

Za nedeljske volitve na Poljskem je vladalo silno zanimanje v vsej svetovni javnosti in so si delali na Zapadu pa tudi na Vzhodu razne sebične upe, da bo izid volitev morda le zavrl pot, ki jo je Poljska ubrala po dogodkih v lanskem oktobru. Vendar se je poljsko ljudstvo v polni meri zavedalo, da gre pri teh volitvah za odločitev, ali bo Poljska hodila po trdni, pravi in ravni poti v svojem zgodovinskem razvoju, po kateri se bo lahko vsestransko razvijala in krepila, ali pa bo postala odvisen privesek enega ali drugega bloka. Zato je bila odločitev za polj-

ske volivce lahka in so se z veliko večino izrekli za tisto vodstvo, ki bo poljskemu ljudstvu pogumno kazalo pot v svobodno razvoj socializma in do popolne neodvisnosti domovine.

Večino v novem poljskem Sejmu si je zagotovila Združena delavska partija skupno z ostalimi strankami v okviru Fronte enotnosti. Udeležba na volitvah je bila zelo visoka in je od 17.944.081 volilnih upravičencev oddalo glas 16.892.213. Na podlagi izida volitev bodo imele stranke Fronte enotnosti v novi skupščini 85,5 odstotka vseh poslanskih mest. Združena

delavska partija si je namreč osvojila 52 odstotkov sedežev, Združena narodna (kmečka) stranka 25 odstotkov, demokratska stranka pa 8,5 odstotka sedežev, medtem ko so izvenpartijski kandidati vključno katoliki dobili 14,5 odstotka.

Prvi komentarji po volitvah jasno izražajo razočaranje vseh tistih, ki so jim njihovi upi splavali po vodi, na drugi strani pa poudarjajo pomembno zmago sil demokracije in napredka. Izid volitev je pač pokazal, da poljsko ljudstvo, v prvi vrsti delavstvo, ni pripravljeno na nobeno popuščanje niti buržoazni reakciji niti stalinskemu konservativizmu. Pokazal je, da se Poljska želi razvijati kot socialistična, demokratična in neodvisna država, zato pomenijo volitve prepričljivo zmago socializma, demokracije in enakopravnih odnosov med socialističnimi gibanji in državami, zmago moči in razuma, ki so ga Poljaki pokazali v tem važnem trenutku svoje zgodovine.

Razorožitev vsebina razgovorov tudi za zaprtimi vrati

Razgovori o splošni razorožitvi, ki so jih zadnji teden preložili ne da bi poprej dosegli kakršne koli sklepe, se nadaljujejo za zaprtimi vrati. Tri zapadne velesile so se s Kanado vsedle za skupno mizo, da bi izdelali poseben zapadni načrt za nadaljnje razgovore, hkrati pa so se vprašanja razorožitve lotili tudi na tajnih posvetovanjih ameriških in sovjetskih predstavnikov.

O vprašanju razorožitve je pred OZN govoril tudi avstrijski predstavnik dr. Waldheim, ki je poudaril, da je vprašanje razorožitve v prvi vrsti stvar velesil in bi bilo potrebno, da bi se velesile tega problema tudi resno lotile, pa čeprav

bi trenutno našle le delne rešitve, kakor omejitve oborožitvene tekme in delno nadzorstvo. Glede poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami zastopa Avstrija potrebo po popolni ukinitvi teh poskusov in zasleduje s tem cilj, kot ga vsebuje sovjetski razorožitveni načrt iz leta 1956 kakor tudi zadnji ameriški načrt za razorožitev. Vsekakor bi bilo mogoče — je dejal poslanik Waldheim — da bi začeli s prvimi koraki v tej smeri, kajti možnosti za mirno uporabo atomske sile so tako velike, da bi moralo biti kmalu možno uresničiti načrte velesil, atomsko energijo uporabljati izključno le v mirne namene.

Kancler Raab se zavzema za nevtralizacijo Madžarske

Madžarsko vprašanje so zadnje čase postavile precej v senco priprave za volitve na Poljskem, ki so bile zadnje nedelje. Zanimanje svetovne javnosti je bilo usmerjeno skoraj izključno le v eno smer: kakšen bo izid volitev, kako bo izgledala bodočnost Poljske, tiste Poljske, o kateri pravijo, da je lani oktobra preživljala novo pomlad. Zato so bila vsa poročila iz in o Madžarski več ali manj lokalnemu vzdušju prirojene vesti o trenutnem položaju, o gospodarskih težkočah, o obsodbah in čistkah ter o drugih drobnih dogodkih, ki pa v bistvu vsi skupaj niso predstavljali nobenih usodnih sprememb.

Tudi v političnih krogih madžarske vprašanje ni več zavzemalo prvega mesta. Le za našo državo ostane Madžarska s svojimi lanskoletnimi dogodki, katerih posledica so med drugim tudi kolone beguncev, slej ko prej važna postavka zlasti v notranji politiki. Število beguncev je namreč že tako naraslo, da predstavlja za avstrijsko gospodarstvo nezno breme,

pravico razsojanja o tem, kdo je dober avstrijski patriot.

Razumemo, da je tem ljudem skupni nastop koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov neznošen trn v peti, kar pa lahko smatramo za eno potrdilo več, da je bil ta korak upravičen, umesten in potreben. Napravljen z izrecnim ciljem, da se tudi na področju ureditve narodnostnih vprašanj na temelju Državne pogodbe pospeši izvedba avstrijske zakonodaje, je treba tozadevno skupno prizadevanje koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov smatrati za izrazito patriotsko dejanje. Kdor pa z vsemi sredstvi rovari proti temu in je pristaš neizvajanja in maličenja avstrijske Državne pogodbe, tudi pod masko ogorčenega patriota ne more prikriti svojega dvoičnega obraza.

zlasti še zato, ker je prišlo pri transportu beguncev v razne zapadne države do raznih težav in je število pri nas ostalih madžarskih beguncev tako visoko, da grozeče presega zmogljivosti Avstrije. Poleg tega pa pomeni — po uradnih izjavah — navzočnost takega števila Madžarov za našo državo tudi politično nevarnost in so bili posamezni vladni funkcionarji prisiljeni, da razglasijo ustrezne pozive ter begunce svarijo pred vsako politično dejavnostjo.

Zvezni kancler ing. Raab pa je v svojem nedeljskem govoru po radiu, ko je najprej na splošno govoril o vprašanju beguncev ter o problemu človeških pravic, potem spregovoril tudi o možnostih za dokončno ureditev meddržavnega značaja Madžarske. Pri tem se je pridružil svoječasemu sklepu bivšega madžarskega ministrskega predsednika Imre Nagya, katerega vlada je tik pred odstopom sklenila izstop Madžarske iz varšavskega pakta ter razglasila nevtralnost države. Tudi kancler Raab je namreč izrazil mnenje, da bi predlog za nevtralizacijo Madžarske morda pomenil za to državo pot v bodočnost. Ta država meji neposredno na nevtralnno Avstrijo — je dejal kancler Raab — in bi madžarsko ljudstvo gotovo rado sprejelo kakršno koli obliko nevtralnosti. Ustanovitev nevtralne dežele na tej in oni strani tiste ideološke demarkacijske črte, ki jo po svoječasni izjavi Churchilla imenujemo »železno zaveso«, pa bi gotovo bistveno doprinašala k splošni pomiritvi v srednji Evropi.

V nadaljevanju svojega govora je kancler Raab poudaril, da smatra, da je prav zdaj prišel trenutek, ko bi morali stremeti za trajno in mirno rešitvijo, kajti možno je, da bodo prihodnji meseci privedli do odločilnega napredka v zagotovitvi svetovnega miru.

Madžarski begunci — breme tudi za Jugoslavijo

Odkar so madžarske oblasti poostrele obmejno kontrolo, se je pritek beguncev v Avstrijo precej zmanjšal, zato pa v zadnjih dneh narašča število Madžarov, ki pribežijo v Jugoslavijo. Jugoslovanske oblasti so se zaradi tega znašle pred težavnim problemom in bi jugoslovanska vlada nujno potrebovala pomoč za kritje visokih stroškov, ki jih ima pri preskrbi beguncev. Da bi proučil vprašanje madžarskih beguncev na jugoslovanskem ozemlju, je obiskal Jugoslavijo posebni predstavnik visokega komisarja OZN za begunce Amir Goveyda, ki je skupno z jugoslovanskimi predstavniki pregledal posamezna taborišča in se podrobno zanimal za želje Madžarov, ki so pribežali v Jugoslavijo. Pred odhodom v Ženevo je Goveyda izjavil, da je s svojim obiskom popolnoma zadovoljen in da so mu jugoslovanske oblasti dale vse možnosti, da je lahko uspešno opravil svoje poslanstvo.

Do zadnje nedelje so naštevi v Jugoslaviji okoli 8000 madžarskih beguncev, katerih število pa se je v zadnjih dneh še znatno povečalo. Skoraj polovica teh oseb se je odločila za odhod v zapadne države, večje število pa se jih je spet vrnilo v domovino.

Parlament razpravljal o reformi volilnega zakona

Na svojem zadnjem zasedanju je parlament razpravljal tudi o nekaterih reformah volilnega zakona in je prišlo do precej ostrih nastopov med OVP na eni in ostalimi strankami na drugi strani. Predvsem je šlo za uvedbo uradne glasovnice ter za spremembo volilnih okrožij.

Kakor znano, je štajerski deželni zbor za volitve, ki bodo 10. marca, proti glasovom OVP sklenil uradne glasovnice, zdaj pa je FPO v parlamentu zahtevala tozadevno spremembo tudi za državnozbornske volitve, ker bi izdaja takih uradnih glasovnic bistveno pocenila volilno borbo pošameznih strank, kar bi posebno koristilo zlasti manjšim strankam. OVP je ta predlog odklonila in se ji je pri glasovanju pridružila tudi SPO, vezana po koalicijskem paktu, čeprav je načelno prav tako za uradne glasovnice.

Podobno je bilo tudi pri vprašanju volilnih okrožij in je parlament končno zavrnil predloge FPO.

Slovenski ples — veliko srečanje od Zilje do Podjune

Za Slovenski ples pravzaprav ni več treba delati posebne reklame ali vsiljive propagande. Med našim ljudstvom se je ta velika družabna prireditve Slovenske prosvetne zveze že tako udomačila, da je njen uspeh zagotovljen že vnaprej. Čim se pojavijo po naših krajih tradicionalni plakati, ki naznanjajo čas in spored prireditve, se ljudje — stari in mladi — vsepovsod z veseljem odločijo, da bodo prišli. Mnogi si pri krajevnih prosvetnih društvi ali pa v Celovcu v predprodaji že vnaprej zagotovijo vstopnice in si rezervirajo sedeže, drugi pa imajo morda še nekaj časa rahle pomisleke zaradi velike oddaljenosti, neugodnih prometnih zvez ter zime in mraza, a se navsezadnje le ne morejo odtegniti vabljivemu klicu in notranjemu občutku, da ne bi bilo prav, če bi manjkali v veseli in z vseh koncev naše domovine zbrani družbi.

Tudi letos, minulo soboto zvečer, so se začeli že dokaj pred začetkom polniti razsežni prireditveni prostori v Delavski zbornici v Celovcu. Od skrajne Zilje pa vzdolž

Roža in Gur do zadnjih vasi pod Karavankami in okoli Pliberka so se znašli stari znanci in prijatelji, posebno številno pa je bil zastopan mladi rod, ki je s svojo udeležbo tudi ob tej priložnosti pokazal, da se z veseljem in zavestno vključuje v narodno in prosvetno življenje našega ljudstva. Pečat širine pa je dajalo prireditvi dejstvo, da je v družabni skupnosti približala in združila delovne ljudi vseh poklicev, kmečkega človeka, delavca, obrtnika ter udeležence z višjo šolsko izobrazbo in akademskimi poklici, to pa ne glede na narodnostno in jezikovno poreklo in brez razlike svetovnonazornega ali političnega prepričanja.

Lidija Lipuž-Sotlar pleše

Kakor vsa leta doslej je bil pokrovitelj prireditve tudi tokrat deželni glavar Wendenig, ki pa se je iz zdravstvenih razlogov osebno ni mogel udeležiti in je pismeno izrazil željo, da bi čim lepše uspela. Med častnimi gosti so bili zastopani nekateri predstavniki koroškega kulturnega in družbenega življenja, vsi člani jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu in zastopniki jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju.

Ko je predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter pozdravil zbrano publiko in najvil začetek prireditve, se je pozornost vseh osredotočila na umetniški spored, ki so ga tudi letos prispevali odlični solisti ljubljanske Opere in baleta. Umetniki, ki smo jih na Koroškem že večkrat občudovali, večinoma tudi že v celovškem gledališču, so na mah osvojili poslušalce in gledalce z izborom čudovitih biservov iz svetovno znanih stvaritev velikih mojstrov operne in baletne umetnosti. Sopranistki Nada Vidmarjeva in Vanda Gerlovičeva ter basist Ladko Korošec in tenorist Janez Lipušček so posamič ter v duetih zapeli odlomke iz Rossinijevega »Seviljskega brivca«, Massenetove opere »Manon«, iz Leoncavallove »Matinate«, Rahmaninova »Pomladne vode«, iz Donizettijevega »Don Pascuala«, Puccinijeve »Madame Butterfly« in Smetanove »Prodane neveste«, člani baleta Tatjana Remškarjeva, Lidija Lipuž-Sotlar, Stane Polik in Vlasto Dedovič pa so predvajali balet iz Gounodovega »Fausta«, Čajkovskega »Labodje jezero« ter Lindpaintnerjev ples »Lovec in srna«. Vse na-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Mednarodni dečji fond

Mednarodni dečji fond trenutno podpira izvajanje 311 programov v 98 državah in teritorijah. Največ programov zajema boj proti boleznim (142), za izkoreninjanje malarije (46), tuberkuloze (24), kožnih bolezni (31) in tako dalje. Skoraj četrti del programov je namenjen izboljšanju zaščite mater in otrok, 46 izboljšanju prehrane za šolske in predšolske otroke in 26 predelovanju mleka in druge hrane.

Leta 1956 je fond razdelil nad 21,5 milijona dolarjev, največ za izvajanje praveh programov. Za ta fond je prispevalo 75 držav približno 17 milijonov dolarjev. Iz ostalih virov pa je prišlo še 19 milijonov dolarjev.

Leta 1956 je sprejelo pomoč po programih mednarodnega dečjega fonda 37 milijonov mater in otrok, medtem ko jih je leta 1955 sprejelo to pomoč nekaj manj, namreč 32,5 milijona.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Hranilne vloge so narasle za eno milijardo

Leta 1956 je prineslo avstrijskim hranilnicam ogromen prirastek hranilnih vlog, in sicer so narasle hranilne vloge za 974 milijonov šilingov. K temu znesku pride še 140 milijonov obresti. Iz tega torej sledi, da znaša celotni prirastek eno milijardo in en milijon šilingov. Ob koncu leta 1956 je znašala vsota vseh hranilnih vlog v Avstriji 5,4 milijarde šilingov.

Manj avstrijskega lesa čez Trst

Izvoz avstrijskega lesa skozi Trst je meseca oktobra nekoliko popustil, ko je nastopila sueška kriza. Narastel je izvoz avstrijskega lesa v Grčijo, čeprav so Grki uvozili več lesa iz Sovjetske zveze in Romunije, in sicer 60.000 kubičnih metrov v letu 1956. Večja konkurenca ruskega lesa je nastopila v severozahodni Evropi, kjer pa izpodriva avstrijski les tudi les iz Skandinavije. V preteklem letu je Avstrija izvozila sledeče količine lesa: v Italijo 1.450.000 kubičnih metrov, v Zahodno Nemčijo 900.000, na Holandsko 225.000, v Francijo 200.000, na tržaški trg 114.000, v Grčijo 100.000, Alžir, Maroko in Tunizijo 84.000 in v Veliko Britanijo 41.000 kubičnih metrov lesa.

Proizvodnja nafte

V lanskem letu se je proizvodnja nafte povečala za 12 odstotkov. Najbolj je proizvodnja narasla v deželah Bližnjega vzhoda, kakor na primer v Iraku, precej pa tudi v Venezueli.

Celovško Mestno gledališče bo še živelo

Ko se je odbor celovške mestne občine kratko pred koncem zadnjega leta bavil s finančnimi vprašanji za leto 1957, so mestni očetje med drugim ugotovili, da se je znašlo Mestno gledališče v zelo kočljivem položaju. Na eni strani so se izdatki za vzdrževanje te kulturne ustanove znatno zvišali, na drugi strani pa je Dunaj zagrozil, da za leto 1957 ne bo več mogel nuditi iste subvencije kot poprej. Ugotovili so, da bi uresničitev grožnje z Dunaja pomenila smrtno nevarnost za nadaljnji obstoj celovškega Mestnega gledališča, ker celovška mestna občina nikakor ne bi mogla iz lastnega kriti zvišanih izdatkov, poleg tega pa tudi deželna vlada ne bi zmogla višjih dotacij. To bi občino prisililo, da bi gledališče zaprla.

Da bi našli rešitev iz tega obupnega položaja, so se v zainteresiranih krogih začela prizadevanja za doseg nadaljnje subvencije s strani države. Tudi uslužbenici Mestnega gledališča, katerih obstoj bi

bil z ukinitvijo gledališča prav tako ogrožen, so se vključili in na posebnem zborovanju sklenili resolucijo, s katero so pristojne oblasti opozorili na nevarnost, ki grozi celovškemu gledališču. V tej resoluciji so ugotovili, da zvezna vlada sicer širokogrudno podpira gledališča na Dunaju, pri deželnih gledališčih pa namestitev na način, ki bi nevarno ogrožal nadaljnji obstoj teh kulturnih ustanov.

Za stvar se je zavzela tudi koroška deželna vlada in se je deželni glavar Wendenig pretekli teden zglasil pri finančnem in prosvetnem ministru, da intervenira za bolj izdatno subvencioniranje celovškega Mestnega gledališča. Na torkovi seji deželne vlade je deželni glavar poročal o teh svojih prizadevanjih in povedal, da mu je bila na Dunaju obljubljena enako visoka dotacija tudi za leto 1957 in da je s tem zagotovljen tudi nadaljnji obstoj gledališča v Celovcu.

Letošnji program Gospodarskega razstavišča v Ljubljani

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani ima že staro tradicijo, saj sodi prejšnji ljubljanski velesejem kot vsakoletna prireditve med najstarejše razstave te vrste v Evropi sploh. Tudi po zadnji vojni je bilo v Ljubljani nekaj razstav v obliki velesejma, leta 1954 pa so ustanovili Gospodarsko razstavišče, ki je s prirejanjem raznih specialnih strokovnih sejmov postalo prava posebnost med jugoslovanskimi gospodarskimi razstavami.

Leta 1955 je Gospodarsko razstavišče priredilo 10 specialnih gospodarskih sejmov, katere je obiskalo skupno nad pol milijona domačih in tujih obiskovalcev iz 24 držav. Domačih razstavljalcev je bilo nad 1000, tujih pa nad 100. Na teh razstavah so sklenili razne kupčije za nad 11 milijard 121 milijonov dinarjev. Naslednjega leta, 1956, je bilo v tem okviru 9 razstav, na katerih je sodelovalo nad 1600 razstavljalcev, od teh 136 tujih iz 43 držav. Obiskovalcev je bilo nad pol milijona, od tega skoraj 12.000 tujcev, pogodb pa so sklenili v vrednosti nad 17 milijard dinarjev.

Ze dosedanji uspehi Gospodarskega razstavišča kažejo, da je bila zamisel, prirediti letne specialne razstave, zelo posrečena, kajti izkazale so se mnogo bolj ugodne in učinkovite kot splošni velesejmi. Zato je zanimanje za specialne strokovne sejme, na katerih je razstavljeno blago iste ali sorodne gospodarske panoge, od leta do leta večje in pričakujejo, da bosta udeležba in komercialni uspeh letošnjih specialnih sejmov v okviru ljubljanskega Gospodarskega razstavišča še večja.

Letos bodo na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču priredili šest specialnih sejmov, ki bodo vsi mednarodnega značaja. Predvideni so: II. sejem mode in usnarstva (30. 3. do 7. 4. 1957), sejem prometnih sredstev (25. 5. do 2. 6. 1957), II. mednarodni sejem embalaže (29. 6. do 7. 7. 1957), II. jugoslovanski izvozni sejem (3. do 11. 8. 1957), III. mednarodni vinski sejem (4. do 15. 9. 1957) in IV. mednarodni sejem radia in telekomunikacij (26. 10. do 3. 11. 1957).

PO ŠIRNEM SVETU

New Delhi. — Predsednik indijske vlade Nehru je na sprejemu v počastitev predsednika sirske republike Kautlija izjavil, da nekatere velike države strašijo male države s komunizmom, da bi jih prisilile, da sprejmejo njihovo vojaško pomoč. Zavrnil je takomenuvane teorii praznine in dejal, da lahko narodi ohranijo svojo svobodo in suverenost le, če so notranje močni in ne, če so v senci te ali one velike države.

Ankara. — V Ankaro so prispeli predstavniki vlad in zunanji ministri držav članic Baqdadkega pakta, Perzije, Iraka in Pakistana. Skupaj s turškimi državniiki bodo na konferenci muslimanskih držav članic tega pakta obravnavali novo ameriško politiko na Bližnjem vzhodu, možnost pristopa ZDA k Baqdadskemu paktu in ciprsko ter kašmirsko vprašanje.

Rim. — Vsedržavni kongres neodvisne socialistične zveze (USI), ki je bil napovedan za 26. in 27. januar v Rimu, je bil odložen iz tehnično organizacijskih razlogov na 2. februar. Na kongresu bodo odločali o odnosih tega gibanja z ostalimi socialističnimi strujami v okviru socialistične združitve.

Bruselj. — 40.000 belgijskih rudarjev je sklenilo, da nadaljujejo s stavko, ki traja že več kot teden dni. Rudarji stavkajo, da bi s tem podprli svoje zahteve za zvišanje pokojnin in zboljšanje delovnih razmer in varnosti pri delu.

London. — Izraelski minister za zunanje zadeve Meir je izjavil, da je »Izrael vsak čas pripravljen pogajati se za sklenitev mirovne pogodbe s svojimi sosedi«. Golda Meir se je ustavil v Londonu, ko je potoval v New York.

Pariz. — Odbor za nafto evropske organizacije za ekonomsko sodelovanje je sklenil, da bo državam, ki so najbolj ogrožene v preskrbi s petroleiskimi izdelki — Italiji, Švedski, Franciji in Danski, odobril dobavo 200.000 ton nafte. Te štiri države bodo imele prednost pri delitvi rezerv, ki so jih dale mednarodne družbe za nafto na voljo odboru.

Washington. — Kakor poroča londonski list »Observer«, se ZDA in SZ razgovarjata o razorožitvi. Na teh tajnih razgovorih nameravajo ugotoviti, ali slone načrti obeh vlad o razorožitvi na kakih skupnih temeljih in v čem je bistvo Bulganinovega predloga o omejenem svobodnem letalskem nadzorstvu, ter proučiti možnosti ustanovitve demilitarizirane cone v Evropi.

Kairo. — Jemenski poslanik v Kairu Abdul Rahman Abu Taleb je izjavil, da so britanske čete zasedle področje Ka Salan blizu jemensko-adenskega obmejnega mesta Nareb. Britanske letalske sile in vojska še zmeraj napadajo ta kraj. Povedal je, da je med enim izmed plemen Adenskega protektorata izbruhnila kolera, in sicer kot posledica lakote, ki je nastala zato, ker so britanske čete preprečile domačinom, da bi v jemenskih mestih kupovali živila.

New York. — Sekretariat OZN je sporočil, da napreduje čiščenje Sueškega prekopa po določenem načrtu. Doslej so odstranili že 5 ovir, zaradi katerih je bila plovba ladij z nosilnostjo 10.000 ton nemogoča. Takih ovir je bilo skupaj 14. Obenem napredujejo dela za omogočenje plovbe ladjam z večjo nosilnostjo. Od 19 ovir za take ladje, ki bi jih bilo treba odstraniti, jih je ostalo še devet.

Oslo. — Madžarski poslanik je izročil norveškemu zunanjemu ministrstvu pismeno zahtevo, naj tistim mladoletnim beguncem, ki bi se radi vrnili omogoči vrnitev v domovino. Nota zatrjuje, da norveška policija pritiska na te ljudi in jih skuša z grožnjami odvrniti od tega, da bi se vrnili domov.

Hongkong. — Pekinški radio poroča, da je 105 bivših Čangkajskovih vojaških in sodnih funkcionarjev dobilo zaposlitev v civilni službi v pokrajini Kvantung (Južna Kitajska). Med njimi so tudi trije bivši generali.

Pred desetimi leti

Ob pomnoženju nebrzdanih gonji proti dvojezičnemu šolstvu v tisku, ki je doživelo samo v času po veliavnosti Državne pogodbe do 30. 6. 1956 105 napadov v različnih na Koroškem razširjenih listih, se nam vsiljuje primerjava s pisanjem koroških listov pred desetimi leti.

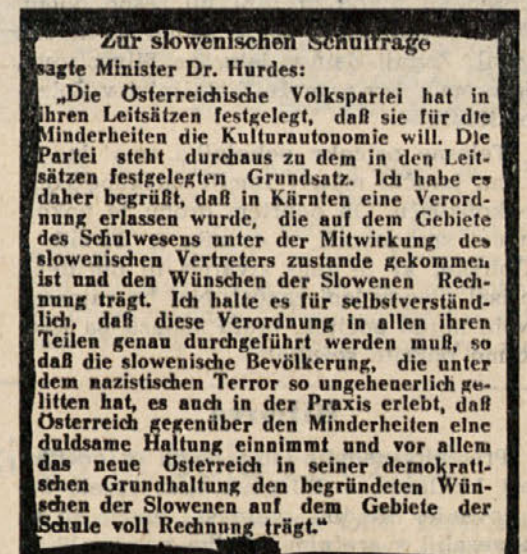
Tedaj, kakor znano, je bilo koroško vprašanje še odprto in razni nacisti še niso imeli besede. Močocje je vplivalo tedaj tudi še strašno dogajanje komaj minule nacistične dobe... Nai so bili močocje tudi še drugi vzroki tedanjemu drugačnemu gledanju — glavni je bil brez dvoma negotovost glede vprašanja meja... Le tako je razumeti, da je tedanje časopisje vse polno protestov in razburjanja zaradi »baie« neresničnih trditvev in krivih sumničeni koroških Slovencev, da gre pri dvojezični šolski odredbi le za manever, za pesek v oči svetovni javnosti, kako je po nacistični dobi druga avstrijska republika ubrala pravičnejšo in bolj širokodušno smer v šolski politiki do slovenske narodne manjšine. Kdorkoli je izrazil samo dvom, da dvojezična odredba ni mišljena resno, je bil v tedanjem času »lažnik«, »izzivač«, »huiskač« in podobno. To je bilo tudi potrebno, saj je bila ta odredba vendar najbolj zgovoren dokaz za širokogrudnost naše države do koroških Slovencev, kakor je to razvidno iz memorandumov, ki ga je te dni pred desetimi leti predala vlada sekretariatu konference v Londonu.

Naj navedemo danes le nekaj primerov iz Volkszeitung, in to raznih člankov in še posebno izjav odličnih predstavnikov ÖVP, ki je danes na čelu gonje proti odredbi, o kateri je gospod poslanec dr. Mayrhofer celo pogruntal, da zaradi baie nepravilne objave nikdar ni postala veljavna. Ko objavljamo te primere, si nikakor ne domišljamo, da bi morda pričali gospoda z njenimi lastnimi argumenti o nemoralnosti sedanjega njenega početja. Da je vse tako upanje vsaj v pogledu na meščansko-konzervativno gospodo brezizgledno in brezuspešno, je bilo grenko spoznanje že prav v tej smeri neumornega Andreja Einspielerja. Nasprotno objavljamo te izjave zato, da pokazemo našim ljudem in vsemu svetu neiskrenost in dvoličnost gotovih političnih krogov dežele in države v narodnosti in še posebno v šolski politiki do manjšin. Danes se omejujemo zgolj na glasilo stranke, ki prednjači v borbi proti dvojezični šoli, v čemer jo prekaša le še neodvisna »Kleine Zeitung«, o kateri pa nam je jasno, da ji je neodvisnost le drugi pojm za neodgovornost.

Zgodovina nastanka dvojezične šolske odredbe je znana. O njej je napisal takoj

ob njenem nastanku in tudi še pozneje več člankov v koroškem in štajerskem tisku, kakor vse kaže, njen duhovni oče ravnatelj deželnihi uradov dr. Karl Newole, češ da predstavlja začetek nove, bolj pravične šolske politike na Koroškem, da ima namen popraviti škodo, prizadeto koroškim Slovencev na šolskem področju po nacistih, in da ima baje svoj vzor in svojo osnovo v ureditvi šolstva v retoromanskem Graubündenu v demokratični Švici. Ne dvomimo in nismo dvomili, da je bila leta 1945 zamisel nove poti v šolski politiki iskrena pri nekaterih politikih, toda koroški Slovenci smo imeli iz zgodovine toliko slabih izkušenj, da smo bili upravičeno skeptični tudi glede nove šolske ureditve.

Danes vse kaže, da smo imeli prav. Kako bi sicer mogli razumeti vse tedanje pisanje in vse izjave ljudi, ki so danes na svoje lastne besede očitno pozabili! Prav zato bi radi opozorili le na nekaj značilnih izjav: Navajamo izjavo tedanjega

prosvetnega ministra dr. Hurdasa, ki jo je podal dopisniku »Volkszeitung« dne 18. 5. 1956; navajamo izjavo tedanjega deželnega glavarja Piescha z dne 19. 12. 1946, v kateri je v nadaljevanju iznešena tudi važna ugotovitev, da je bilo od 1600 učiteljev na Koroškem le 640 brez kakršne koli nacistične obremenitve. Menda ta ugotovitev dovolj jasno pove, kako so se v šoli v rokah takih učiteljev upoštevale pravice koroških Slovencev tudi že pred letom 1938, da o času nacizma niti ne govorimo. Ob tej ugotovitvi je več kot problematična ugotovitev v zgoraj omenjenem memorandumu naše države, da smo imeli med obema vojnama koroški Slovenci vedno dvojezične šole, kakor ne držijo ostale trditve, da smo imeli polno pravico uporabljanja svojega jezika pred sodiščem in v občevanju z oblastmi, do-

kler je bila Avstrija neodvisna država, in »da so te pravice bile koroškim Slovencev spet v polnem obsegu vrnjene«. Tako je zapisano v »Volkszeitung« z dne 24. 1. m. pred desetimi leti o vsebini avstrijskega memoranduma.

Dne 28. 1. 1947 je podal na zgodovinskem zasedanju deželnega zbora namestnik deželnega glavarja Ferlitsch vladno izjavo, v kateri je glede dvojezične šole rečeno, da je vlada prepričana, da je le-ta v korist narodov, ki naseljujejo našo deželo. In potem se vrstijo v letu 1947 v »Volkszeitung« kar naprej članki proti »pravljicam o zapostavljanju Slovencev«, v katerih »z vsvo odločnostjo ljudje okoli »Volkszeitung« zavračajo trditve, da bi kdor koli nameraval odstraniti dvojezično šolstvo«. Nasprotno je povedano, da so poslanci ÖVP v deželnem zboru celo predlagali ustanovitve kmetijske šole za slovensko prebivalstvo na dvojezičnem ozemlju in da je 38 novih slovenskih koroških učiteljev 25. 7. 1947 slovesno zapustilo celovško učiteljsiše, ki je že 26. 3. 1947 poučilo svetovno javnost, da je bilo od leta 1920 do

1938 na celovškem učiteljsišu 411 vpisanih in 146 izšolanih koroških Slovencev. Človek danes kar strmi ob tednji veliki skrbi za pravice koroških Slovencev na sploh in za dvojezično šolstvo posebej. Vse začudenje pa mine, če se spomnimo, da sta bili pred desetimi leti konferenci v Londonu in Moskvi, za katere je bilo treba vse načrtno pripraviti, da se je tednji zunanji minister dr. Gruber v odgovoru Molotovu glede šolskega vprašanja lahko

skliceval na londonski memorandum in na vzorno odnosno najboljšo rešitev šolskega vprašanja na Koroškem.

Naj bo dovolj primerov. Iz vseh sledi le eno, da nikjer ni govora o po britanski zasedbeni sili vsiljeni odredbi; da jo vsi zagovarjajo in sveto tolmačijo kot vzorno in edino možno; nadalje da se je zanjo odločila večina občin dvojezičnega ozemlja in končno da je dokaz pripravljenosti in širokogrudnosti naše države, da popravi škodo, prizadejano po nacistih koroškim Slovencev na šolskem področju. Nikjer tudi ni govora o tem, da odredba ne bi bila pravično odjavljena, pač pa je g. prosvetni minister dr. Hurdas v marcu 1951 na interpelacijo VdU-poslanca v parlamentu pismeno odgovoril, da je ustavno sodišče že s svojo odločbo z dne 8. 11. 1948 potrdilo pravilnost in zakonitost dvojezične šolske odredbe.

Ni nezanimivo končno dejstvo, da je tudi proti zavednim koroškim Slovencev ustanovljena tako imenovana Zveza avstrijskih Slovencev tedaj kot svoj program in cilj dne 31. 1. 1946 označila med drugim tudi

(Dalje na 4. strani)

Dr. MIRT ZWITTER Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Od približno 2,6 milijona kilovatnih ur letne produkcije električne energije dežele jo porabijo domača industrijska podjetja skoraj 60 %, ostali višek se oddaja industriji severne Italije. Vsekakor danes izvira v Južni Tirolski že nad 52 % vseh dohodkov iz industrije, trgovine in prevoza, šele na drugem mestu so dohodki iz kmetijstva in gozdarstva s 30 %, sledijo dohodki javnih poklicev, udeleženi ž 12 % ter ostali poklici, ki prispevajo okrog 6 % narodnega dohodka pokrajine. Pri udeležbi na celotnem narodnem dohodku Italije Južna Tirolska iz vseh navedenih vzrokov dobro odreže: Medtem ko znaša povprečni letni dohodek na vsakega prebivalca Italije 163.800 lir, je znašal za Južno Tirolsko povprečno 209.500 lir!

O kakšnem zapostavljanju ter splošni zaostalosti pokrajine, ki je naši južni Koroški sedaj že kar javno priznana, očitno v slučaju Južne Tirolske ne more biti govora. Kolikor sem mogel opaziti, se tega treznih in razsodnih ljudje tam tudi zavedajo. Težave manjšine so drugod. Na gošpodarskem področju je morda baš nasprotno: V Južni Tirolski imajo gospodarsko in socialno vajeti v rokah Nemci.

Njihov strah ni italijanski kapital, marveč italijanski človek, skromni in zadovoljni delavec, ki dela tudi še v pogojih, ki jih Nemci smatrajo za umazano konkurenco, izpodjedanje službenih mest in kruha... In v teh pogojih se italijanska delavska masa celo prav dobro razvija, množi in priteguje še nadaljnje svoje iz juga, kjer je za zaposlitev in obstoj dostikrat mnogo bolj trda.

Južni Tirolci nikakor niso siromašna in izkoriščana manjšina, marveč jih ogroža najbolj vabljivost boljših gospodarskih in socialnih pozicij, v katerih živijo, za italijanskega delavca, ki seveda sledi s trebihom za kruhom.²⁾

Narodnostni položaj in politično vzdušje

Za narodnostni položaj v Južni Tirolski je značilno, da ga manjšinska publicistika nikdar ne navaja po najnovejših številkah,

²⁾ Slični pojav pomikanja delovne sile poznamo tudi v Avstriji iz Koroške v Predarlško, pa tudi v Jugoslaviji iz južnih predelov v Slovenijo.

kah, marveč se krčevito drži rezultatov ljudskega štetja v stari Avstriji leta 1910. torej dobe, ko sedanja narodna manjšina ni bila še v tem položaju, marveč je kot del državnega naroda izključno odločala pri tem štetju³⁾. To štetje navaja za sedanjo provinco Bozen, torej Južno Tirolsko v današnjem pomenu:

235.000 Nemcev in Ladincev (97 %)
7.000 Italijanov (3 %)
skupno 242.000 prebivalcev (100 %)
Za leto 1953 pa za isto pokrajino znašajo številke narodnostnega sestava:
227.000 Nemcev in Ladincev (66 %)
115.000 Italijanov (34 %)
skupno 342.000 prebivalcev (100 %)

Številke govorijo dovolj jasno: V eni generaciji je poskočilo število italijanskega prebivalstva za celih 30 odstotkov! Ta sprememba narodnostnega sestava je gotovo tudi sad že omenjene socialne migracije delavstva v boljše pogoje. Ven-

³⁾ Nehote se objektivnemu opazovalcu vsili misel, zakaj na Koroškem številk istega štetja nemški Avstrijci ne vzamejo pravtako kot izhodišče za rešitev nacionalnega vprašanja? To bi bilo tem lažje, ker so Nemci tudi že tedaj imeli to štetje izključno v svojih rokah in pod svojo kontrolo.

dar je ni mogoče v tem obsegu razlagati samo s tem več ali manj normalnim pojavom. Brez dvoma je treba pojav tolmačiti kot rezultat načrtnega potujčevanja ozemlja južnotirolske nemške manjšine po italijanski večini. Ta proces se je izvajal v več obrokih: Najprej se je umaknil del nemških državnih uradnikov ob in po priložitvi k Italiji, nato so zasedli izpraznjena mesta (in še nova ob poznani birokraciji v Italiji) italijanski priseljenci kot »zanesljiv element v obmejni pokrajini«.

(Se nadaljuje)

Vse uradne razglase na Južnem Tirolskem objavljajo v obeh jezikih

Obsojanja vredna spozaba celovškega zdravnika

V naslednjem prinašamo dopis, ki nam ga je izročil Kori Pörsch z željo, da ga objavimo v našem listu. V dopisu opisuje obsojanja vreden dogodek, ki ga je nedavno tega doživela njegova mati Frančiška Pörsch v deželni bolnišnici v Celovcu.

Moja mama Frančiška Pörsch je doma v okolici Železne Kaple. Vsi rodovi v moji rojstni hiši in v vsej okolici so govorili po domače, slovenski. V svojih mladih letih moja mati ni imela prave možnosti za šolanje, tudi knjige je utegnila le poredko vzeti v roke, tečajji in drugi načini izobraževanja pa so bili takrat še zelo malo v navadi. Ohranila pa si je svojo na Koroškem že od pradavnih dni udomačeno slovensko besedo.

Med vojno, v času nacističnega nasilja, so jo spravili v koncentracijsko taborišče. Prestano trpljenje ji je zrahljalo zdravje. Po vojni so ji priznali skromno rento. Ker pa se je njeno zdravstveno stanje vedno slabšalo, se je zadnji čas upravičeno prizadevala za zvišanje rente. Zaradi tega je hodila k zdravniku. Uradni zdravnik pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu je odredil, da se naj mama poda zaradi točne ugotovitve njene zdravstvenega stanja v bolnišnico v Celovec.

Dne 9. januarja t. l. se je napotila v Celovec in se zglasila v deželni bolnišnici na oddelku 16 za ženske bolezni. Na hodniku jo je sprejel višji zdravnik dr. Rittmann v spremstvu ene izmed bolniških sester. Zdravnik je mamu vprašal, kaj da želi in ko mu ni mogla svoje zadeve točno pojasniti v nemškem jeziku, ki ga res slabo obvlada, jo je vprašal, če je avstrijska državljanka. Ko je potrdila, da je, jo je zdravnik »poučil«: »Wenn Sie als österreichische Staatsbürgerin nicht deutsch können, dann gehen Sie nach Jugoslawien«. Kakor je mama povedala, je prišla nato neka druga sestra in ji odkazala prostor za ležanje; tu je ostala nekaj časa sama in se zaradi skrajno neumestnega sprejema s strani zdravnika bridko razjokala.

Čim sem zvedel za nečloveško ravnanje, ki ga je morala moja mama doživeti v celovški bolnišnici, sem jo obiskal na njenem domu, kjer mi je vsa užaloščena povedala in potrdila, da je bilo res tako.

Dne 21. t. m. sem se napotil v Celovec in v spremstvu nekega tovariša kot pričel v bolnišnico, da bi spoznal zdravnika, ki na tako »človečanski« način opravlja svojo službo. Višjega zdravnika dr. Rittmanna sva srečala pred njegovim stanovanjem. Vprašal sem ga, če se spominja na 9. januar, ko je imel opravke z neko pacientko, ki mu ni znala v nem-

škem jeziku razložiti vzroka svojega obiska v bolnišnici. Vprašal sem ga, če je res, da ji je zaradi njenega slovenskega govorjenja rekel: »Wenn Sie nicht deutsch können, dann gehen Sie nach Jugoslawien«. Zdravnik je bil vidno v zadregi, in mi je odgovoril, da ni tako dejal, ampak dobesedno: »Wenn Sie als österreichische Staatsbürgerin nicht deutsch können, dann gehen Sie hinunter«. V nadaljnjem razgovoru je še rekel, da ni tako mislil, pač pa da, če pacientka kot avstrijska državljanka ne zna nemški, naj se pusti zdraviti v Jugoslaviji.

Iz tega zdravnikovega priznanja, ki ga je podal v navzočnosti moje priče, je jasno, da so bile mamine navedbe točne in njeno ogorčenje popolnoma upravičeno. Mislim, da k takemu načinu obnašanja zdravnika ni potreben obširen komentar. Milo rečeno, pričakoval bi, da bi moral inteligentni človek, prav posebno pa

Šmarjeta nad Pliberkom

Zima je pritisnila, pravo zimsko vreme, prav po našem starem kmečkem pregovoru, da »gospod« in zima ne »šenkata«. Dan je bil sicer sončen, toda sončni žarki so bili le slabotni. Vendar, bila je nedelja in če se kje kaj dogaja, ljudje ne ostanejo doma. V Šmarjeti je bilo spet »žeganje«, takojmenovani šentantonov sejem. Kmetje in gospodinje so nekdanj svetnika Antona posebno častili, da bi imeli srečo pri svinjah. Danes seve gledajo na to vrašanje z drugega gledišča. Tudi za uspešno svinjerejo je potrebno strokovno znanje, smotrno krmljenje ter zdravilni in zračni svinjaki.

Minulo nedeljo se je napotilo mnogo ljudi v Šmarjeto. Kadar se sreča v prostem času več naših ljudi, se navadno razvije pravo ljudsko veselje, kjer se staro in mlado med seboj povesele in po svojem razvedri. V mnogih kmečkih hišah dobijo obiske in kakor je pri nas doma še vedno pristno slovensko gostoljubje, gospodarji in gospodinje svojim obiskovalcem tudi radi izdatno postrežejo iz zaloga v svojih shrambah v kleti in kašči. Pod Kosovo hruško se gostje, ki so obiskali znanega kmeta, v tem letnem času seve niso usedli, kakor to radi storijo v poletju, ko v bregu češnje rdi. Pač pa so si privoščili v topli kuhinji tekočega sadu, ki ga je minulo jesen rodilo hvaležno drevo, Kosova hruška. Oče Kos je s tem sokom prav rad postregel in ga natočil naravnost iz velikega soda, ki ima svoj častljiv prostor v kotu prostrane kleti. Pogovor je bil v glavnem zabavnega značaja, dotaknili pa so se tudi resne problematike, kako naj bi gospodarili, da bi se obdržali na svojih gorskih kmetijah, ko nastaja stiska vedno večja in se pri mnogih pojavlja težnja, da bi kmetije zapustili in se preselili kam drugam. Več kmetov iz naših gorskih krajev je že šlo to pot.

Korte

V naši vasi je umrl Miha Grubelnik, p. d. Grubelnikov Mihec, v starosti 66 let. Ne bo napačno, če tudi temu poštenemu možu, zelo dobro poznanemu v naši ožji okolici, zapišemo v spomin nekaj vrstic.

Trda je bila pokojnikova življenjska pot. Luč sveta je zagledal v Kortah na Groblah, kjer se je od svojega očeta naučil pridelovati kruh in obračati brazde skope zemlje. Vzljudil je svojo rodno grudo tako, da se od nje do svoje smrti ni ločil. Le v prvi svetovni vojni je moral s svojimi tremi brati zapustiti svoj dom in se podati na fronto. Iz vojne se je po razsulu Avstrije vrnil le še z enim bratom, dva brata pa mu je ugonobila vojna. Doma se je spet zabil v zemljo ter jo udano ljubil, prav tako pa je skrbel tudi za živino in svoje čebelice. Postal je del Grubelnikove kmetije in bil svojemu bratu Janezu, posestniku na domačiji, desna roka. Ni ga mikal ostali svet s svojimi vabami, ni zbežal z rodne grude, čeprav je bil kruh v nekdanjih Kortah, odrezanih od ostalega sveta, zelo trd. Zvest je ostal domačiji, koroški zemlji in koroškemu svetu sploh. V širši okolici ni bil poznan, ker nikamor ni šel brez potrebe.

Vsak čas si pokojnega Miheca lahko našel delavnega in skrbnega pri svojih vsakdanjih opravkih, ki jih je opravljal

zdravnik sam vedeti, kako je dolžan ravnati z bolnimi ljudmi, ki se z zaupanjem obračajo nanj v svojih težavah. Ne verjamem, da bi ta zdravnik ne vedel, da živita na Koroškem dva naroda, ki sta po zakonu in še posebej po členu 7 Državne pogodbe enakopravna v vseh ozirih. Imam vtis, da more biti vzrok takega obnašanja le zdravnikova narodna nestrpnost in mrznja do slovenskega jezika in ljudstva, česar se na Koroškem še žal mnogi niso otresli. Pričakujem, da bo zdravstvena oblast poučila zdravnika dr. Rittmanna o nainuinejših oblikah in pravilih, ki jih je treba še prav posebno v tem poklicu upoštevati, če naj je zdravniška služba izraz človekoljubnosti in pripravljenosti za pomoč sočloveku.

Vsekakor pa bi se ob takem zadržanju zdravnika nikakor ne čudil, če bi izvid izpadel negativno.

Kori Pörsch

z vestno natančnostjo. Svoje skopo odmerjene proste urice je v poletnem času prebil pri svojih čebelicah. Bil je trdna korenina, nikoli prej ni bil resno bolan. Pred novim letom pa je zbolel in ni več vstal. Zadnji dan v letu, na Silvestrovo, je preminul v pomožni bolnišnici v Železni Kapli.

Telesne ostanke pokojnika smo dne 3. t. m. izročili materi zemlji na kapeškem pokopališču. Ob odprtem grobu je pokojnemu spregovoril v spomin g. žuonik z Obirske, ki je zelo stvarno in občuteno orisal njegov lepi značaj. Naj bo rajnemu Mihi miren počitek, bratu Janezu pa izrekamo odkrito sožalje!

Bilčovs

Preteklo nedeljo smo imeli v gostilni pri Miklavžu v Bilčovsu spet veselo žentovanje. Številni svatovski gostje so se poveseleli s srečnim mladim parom, ki je sklenil zvezo za vse življenje. Ženin je bil posestnik Mihi Koren, p. d. Pižlov v Kaizazah, nevesta pa Anica Boštjančič, p. d. Zahoinikova iz Branče vesi. Oba, moža in ženo, poznamo v naši sredi, ker sta se poleg svojega vsakdanjega dela tudi marljivo prizadevala v naši prosveti. Mihi je bil spreten sodelavec pri naših kulturnih prireditvah, Ančka pa dobra pevka in igralka. Zaradi tega je naš pevski zbor pozdravil mladi par v znak hvaležnosti z lepo pesmijo in mu izročil malo spominsko darilo, ki naj ju tudi opominja, da bosta tudi v bodoče ostala zvesta idealom iz mladostnih dni.

Razpoloženje je bilo na svatovščini nad vse razigrano. Plesali, pili, jedli smo in peli ter bili vsi do jutra prav veseli. Mož Mihi bo povedel svojo ženo na svoje posestvo pri p. d. Malesniku v Loqi vesi. Naj tudi v novem kraju ne pozabita, da sta izšla iz slovenskih domov. V Malestnikovi hiši, ki je že več let samevala brez stanovalcev, naj spet znova zaživi duh ženinovih prednikov, ki so bili odlični in zavedni člani naše skupne narodne družine na Koroškem. Novoporočencema iskreno čestitamo in želimo obilo družinske sreče prav mnogo let!

Cesta na Dobrač

Na Dobrač, 2167 metrov visoko in zelo razgledno goro v bližini Beljaka, bodo gradili cesto. Pristojne oblasti so se zedinile za projekt ter so že zaključili potrebne pripravljalne dela. Prvotni načrt, da bi na Dobrač zgradili žično železnico, so opustili.

Cesta bo tekla od smučarskega stadiona Möltlach do hiše Ludwig-Walter. Dolga bo 15 kilometrov ter bo povezovala najlepše razgledne točke. Z Dobrača je diven razgled po skoraj vsej Koroški, na Julijske Alpe s Triglavom in Mangartom, v jasnih jesenskih dneh pa je vidno celo tudi Jadransko morje. Največja vzpetina ceste bo znašala samo 10 odstotkov ter bo tako zmožljiva tudi za lažja motorna vozila.

Z mislijo, da bi Dobrač čimbolj odprli turizmu, so se pečali že pred petdesetimi leti. Prvotno so nameravali zgraditi železnico z zobatimi kolesi, pozneje pa so mislili postaviti žično vzpenjačo. Zaradi sil-

Bistrica pri Št. Jakobu v Rožu

Pretekli teden je v naši vasi preminula spoštovana in ugledna stara mati Marija Čuden, vdova po pokojnem lesnem trgovcu Francu Čudnu. Vse življenje do visoke starosti, dosegla je 89 let, je vso svojo delavnost posvečala koristnemu delu v gospodinjstvu, skrbi za družino in vzgoji svojcev za dobre člane človeške družbe,

ČESTITAMO!

Na agronomski fakulteti ljubljanske univerze je diplomiral tov. Franc Einspieler, pd. Črničev iz Zgornje vesce. Mlademu inženirju čestitamo in želimo mnogo uspehov v njegovem poklicu.

v narodni zavesti in zvestobi svojemu ljudstvu. S svojim možem sta vedno rada obiskovala slovenske prireditve vseh vrst. Veselila sta se naše razqibane prosvetne delavnosti ter amaterske kulturne in umetniške ustvarjalnosti.

Pokoino mater Marijo Čuden smo minulo soboto ob udeležbi številnih žalnih gostov položili na šentjakobskem pokopališču k zadnjemu počitku. Pokoina mati naj se od svojega truda polnega življenja spočije v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Pliberk

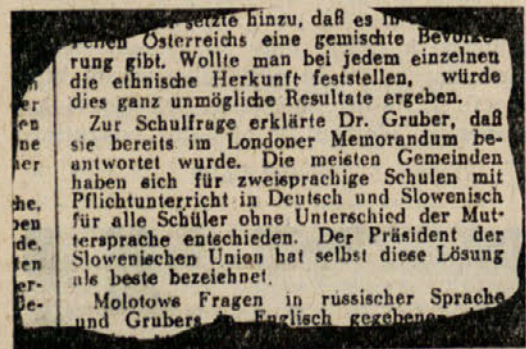
Minuli ponedeljek zvečer se je primečila na cesti med Šmihelom in Pliberkom smrtna prometna nesreča. Pliberški zdravnik dr. Erich Fritzer se je s svojim osebnim avtomobilom vračal z obiska nekega pacienta v Globasnici. Pri Konovecah, kjer se odcepi cesta na Bistrico, je v območju žarometna naenkrat zagledal nekega možkega, ki je prihajal iz nasprotne strani. Zdravnik ni več utemnil ustavitvi vozila, ki je z vso silo tresčilo v pešca. Nesrečnega moža je vrglo z razbito glavov v cestni jarek, kjer je obležal na mestu mrtev.

Smrtno ponesrečeni je 33 letni pomožni delavec Jožef Lubas iz Metlove. Dogodek je tem bolj tragičen, ker pokojni zapuščal ženo in štiri male otroke, ki so tako nepričakovano prišli ob svojega očeta. Pokojni je veljal za zelo marljivega in priljubljenega delavca. S hudo prizadeto družino iskreno sočustvujejo vsi, ki jo poznajo.

Razne vesti iz Koroške

APA poroča, da je bilo sredi januarja na Koroškem 20.587 brezposelnih. V vsej državi je bilo v istem času 204.279 brezposelnih, med temi 128.549 moških (72,8%) in 75.730 žensk (37,1%). V primeri s številom brezposelnih koncem decembra je naraslo stanje za 42.955 oseb, to je za 26,6 odstotka.

V Štebnu pri Globasnici se je pri delu pri potovalni žagi ponesrečil pomožni delavec Jožef Marktl iz Šmiklavža v občini Ruda. Z levo nogo je prišel preblizu gonilnega vretena ter si jo je zlomil. Ponesrečenega delavca so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

tih razočaranja koroški Slovenci v smislu Državne pogodbe apeliramo na predstavnike istih sil, katerim je pred desetimi leti vlada sama predala memorandum, ki ugotavlja, da koroški Slovenci vse pravice, ki jih sedaj po členu 7 terjamo, baje že imamo? To ni v nasprotju z našo lojalnostjo, pač pa je v nasprotju z zgoraj navedenimi dejstvi in s njih slonečimi določbami Državne pogodbe! Le nad to dvoilično moralo v teku desetih let je upravičeno ogorčenje: das schlägt dem Fass den Boden aus!

KOLEDARI

Petek, 25. januar: Spr. Pavla
Sobota, 26. januar: Polikarp
Nedelja, 27. januar: Janez Zl.
Ponedeljek, 28. januar: Peter Nol.
Torek, 29. januar: Frančišek S.
Sreda, 30. januar: Martina
Četrtek, 31. januar: Peter

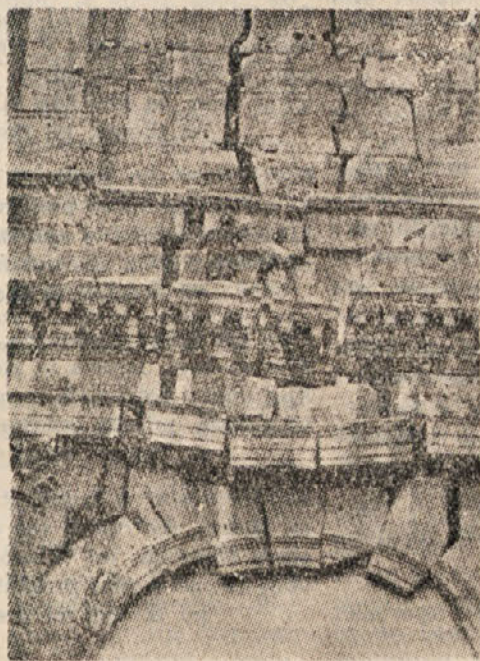

Rimski Kolosej hočejo na vsak način ohraniti

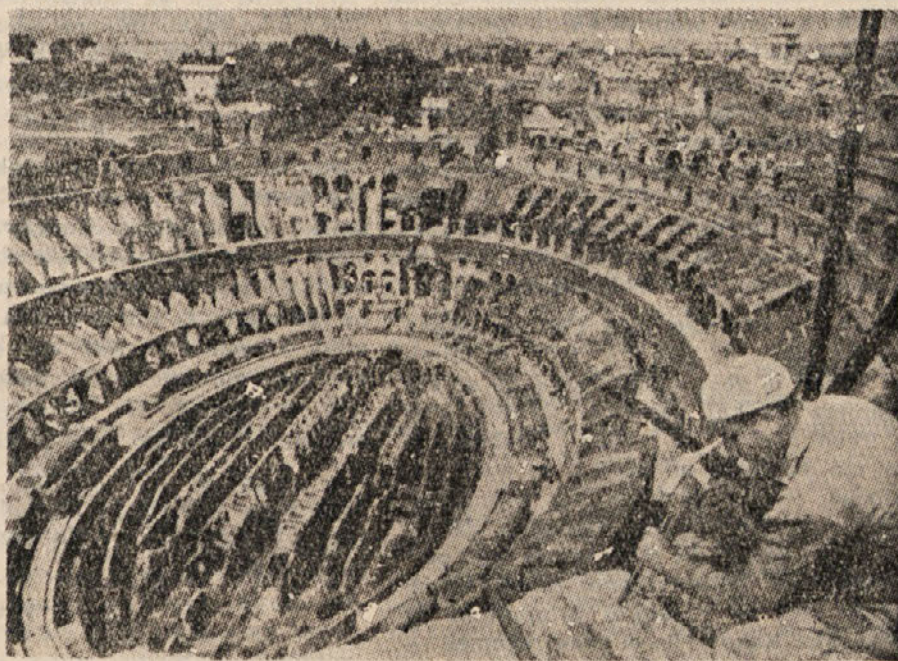
Znameniti Kolosej v Rimu so začeli graditi v letu 69, ko je vladal cesar Vespasian, dokončno pa je dal Kolosej dograditi cesar Titus, Vespasianov naslednik. Po svoji gradbeni veličini in konstrukciji predstavlja pomemben spomenik rimske

nja od nadstropja do nadstropja. Cel Kolosej je zgrajen v obliki elipse, katere daljša os meri 187,77 m, visok pa je 48,50 m. Kolosej je največji amfiteater Rima in je imelo v času, ko so še prirejale različne borbe v arenah, v njem pro-

čenikov in ga posvetili za svet prostor. Od takrat naprej so to ogromno zgradbo tudi nekoliko popravljali, tako da je še do današnjih dni razmeroma dobro ohranjena. Vendar pa so se na zidovih pojavile grozeče razpoke in špranje. Rimske

Rimske oblasti se trudijo, da bi ohranile Kolosej tudi poznejšim rodovom.

ga stávbárstva v prvem stoletju naše dobe. Nosilni podzemeljski in nadzemeljski deli zgradbe so oblikovani s pomočjo obočnih konstrukcij z mnogovrstno uporabo lokov. Večnadstropno okroglo pročelje je pravtako okrašeno z loki in dekorativnimi stebriči, katerih stil se me-

stora do 53.000 ljudi, in sicer je bilo 48.000 sedežev in 4 do 5 tisoč stojišč.

Potresi in drugi vplivi so Kolosej tekom stoletij precej razdejali. Ljudje so začeli odnašati material in ga uporabljati za druge gradnje. Kolosej so zaščitili šele leta 1744, ko so ga razglasili za kraj mu-

mestne oblasti se zavedajo velikega pomena Koloseja za tujski promet, zato so se odločile za ohranitev tega kulturnega spomenika, pa naj stane kolikor hoče. Za Rim je ta zgradba življenjskega pomena, ker v trumah privablja tujce iz vseh evropskih in izvenevropskih dežel. V razpoke so začeli vbrizgavati tekoči cement, da bi s tem utrdili konstrukcijo. Slika na levi kaže inženirje, ki pregledujejo nastalo škodo in prve uspehe z vbrizganim cementom. Na desni sliki pa vidite delavca, ki pogloblja razpoko, da bo cement v njej bolje prijel. Kljub temu, da nam desna slika kaže precejšen del notranosti Koloseja, je še vedno zelo pomanjkljiva, da bi nam lahko predočila pravo velikost te zgradbe.

„Piranha“ — riba, ki se je boje Brazilci

Žival, pred katero Brazilci najbolj trepetajo, ni niti panter, niti krokodil, niti ne kača. Ta žival je čisto majhna riba, ki doseže komaj dolžino 35 cm. Njeno ime je »piranha« in pred to ribo se v grozi tresejo vsi, ki žive ob bregovih rek. Ta navidezno povsem nedolžna riba ima dvojno vrsto žagi podobnih zob, s katerimi v kratkem času lahko odtrga dokajšen kos mesa. Ta čudna žival je že večkrat v nekaj sekundah odtrgala neprevidnim otrokom prst ali celo roko. Kravarji, ki vodijo preko rek včasih velike črede živine, motajo uporabljati posebne vrste strategijo, da jim krav in volov ne razmesarijo te krvoločne ribe roparice. Kadar nevarne ribe zapro prehod skozi reko, navadno pastirji žrtvujejo eno svojih živali in tako omogočijo drugim varen prehod. To je neverjeten prizor. Brez hrupa, brez najmanjšega krika se odigra ta divja drama. Plavajoči vol podleže brutalnemu napadu rib in vse, kar ostane od žrtve, se poziba-

va na površju vodnega toka. Tedaj šele lahko vsa čreda med klici in lasami kravarjev brez nevarnosti preplava 400 metrov do drugega brega reke.

Pastir je iz črede izbral slabotnega vola, ki bi morda niti ne dokončal potovanja. Ujel ga je z laso. To žival bo žrtvoval in vrgel v žrtje požrešnim piranhám. Žrtev ne bo zastoj, kajti druge živali bodo brez nevarnosti preplavale reko.

Žrtvovani vol, obkrožen s temi malimi rečnimi pošastmi, že v petih sekundah podleže brutalnemu napadu in se potopi. Kot žaga ostri in grozo vzbujajoči zobje rib piranh se zágrizejo v meso živali. Ribe se tudi med seboj bojujejo za čim večji in čim lepši kos mesa. Voda se pordeči in v petih minutah je končana vsa tragedija. Zadovoljne in nažrte ribe odplavajo in tako se čreda lahko brez vsake nevarnosti poda na pot čez reko. Samo volovska glava, ki plava na površju, priča o pravkar končanem pokolju.

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

Vil se je kakor mačka in se gnal po najvišji travi, se skrival za grmičevje, se plazil po vseh štirih, pa zopet ležal, kadar je bil dosti v zavetju.

Sonce je tonilo, ko je stal pred gričem — zmučen in truden, da so se mu tresle mišice na stegnih.

Če sta tovariša prišla?

Zaskovikal je.

Oglasilo se je prav blizu na desni in levi enako skovikanje.

V kratkem jih je združila temna loza. Plezali so neslišno po strmi rebri, in še preden je izginilo sonce, so bili vrh griča. Poslušajmo. Vse tiho. Nekaj ptičev se je splašilo z vej, daleč nekje je zakruncal divji prašič.

Uležejo se na zemljo in nastavijo uho na prst.

»Topot! Topot! Kopita!« Vsi hkrati so izgovorili.

Izток vstane in spleza na drevo.

»Donaval!«

Vzkljknil je skoraj glasno.

Pred seboj je videl prostrano ravnino. Oklepal jo je v soncu žareč okvir — široka reka. Tam za ognjenim okvirom, prav na mestu, kjer je ležala čez vodo dolga črna proga — most —, se je dvigal iz temne lise dim.

»Tabor vidim!«

Tovariša sta se razveselila: kakor divja mačka sta se oglasila in začudila.

Izток se je oziral, od kod klopotanje kopit. Še enkrat so se vneli sončni žarki in žareča ploskev je izginila. Prav takrat je tudi Izток zapazil troje lučk, ki so se bližale hribu. V silnem skoku so se vračali jezdecí pozvedovalci in se drevili krog hribca v ravnino, da bi čimprej dospeli v tabor.

Izток je vesel in srečen zlezal z drevesa. »Če so konjiki ovohali naše gradišče?« »Strašno gonijo! Važna poročila neso. Vrnimo se!«

»Počakajmo še in odpočijmo se nekoliko! Mesec vzide, Rado nam privede konje naproti, morda še kaj čujemo in vidimo.«

Mladci so legli na mah, vgriznili v kose ovčjega sira, si poiskali sladkih korenin in govorili tiho junaške besede.

Naglo je legal mrak na zemljo. Na vzhodu se je že dvigal mesec, še ves blede. Njegovo prepalo lice se je še balo sončnih žarkov, ki so jemali v rdečih plamenih slovo po nebu. Topot konj je že zdavnaj obmolnil.

ZANIMIVOSTI

Drag zalogaj

Bogataš Reginald Gardiner v Hollywoodu je hotel svojo mater še posebno razveseliti in presenetiti za rojstni dan, pa ji je kupil papigo, ki je znala baje klepetati v enajstih jezikih in tudi prepevati opere. Za to papigo je plačal 10.000 dolarjev. Drugi dan je telefonično vprašal mater, če je bila kaj vesela darila in kako se ptič kaj počuti. Mati je odgovorila, da je bila papiga kar okusna. Ona jo je namreč spekla in pojedla.

»Pojdimo! Svarun je naročil, da se vrnemo z nočjo«, sta silila mladca.

Izток pa ni hotel. Z mladeniško svoje-glavnostjo se je veselil, da zapoveduje — prvikrat v življenju. Zato se ni zmenil za očetovo naročilo. Hrepenel je po slavi in še važnejših novic bi bil rad prinesel v tabor.

»Ne gremo še! Če pride Rado s konji, počakajte me, jaz pa pojezdím za onimi tremi prav do mesta.«

Tovariša sta osupnila.

»Pomisli, Bizantinec ga straži! Ujamejo te.«

Izток se je na glas zasmel, da sta se tovariša ozrla.

»Morana ti prizanesi! Izток, ne tvegaj! Stribog naj popihne tvoj prešerni smeh Hilbudiju na uho! Besi naj dvignejo volkodlake v šumi, pa nam zaskočijo pot in nas zvodijo!«

Tovariši, ki je tako govoril, je nehote segel z roko za vrat, kamor mu je obesila mati tri mogočne merjaščeve okle, da bi ga čuvali pred uroki in besi.

Izток se je prevalil vznak in na licu je obsvetila medla mesečina smeh, poln dvoma. »Morana — besi — volkodlaci — so šepetale ustnice. Da bi mu ti mogli škodovati? Vera očetov... pa vendar... Zakaj se jih ne boji Hilbudij?... Zaklopil je oči, na čelo si je položil sklenjene roke in molil z vročim vzdihom k Svetovitu, naj ga potolaži on, ki hkrati zre na vse štiri ve-

Česa se Nemci bojijo!

Zahodnonemški institut za raziskovanje javnega mnenja je anketiral Nemce, česa se bojijo. Vprašanje je bilo: »Ali vas je kdaj strah?«

Odgovori so pokazali, da se deset odstotkov Nemcev boji bodočnosti, smrti, negotovosti, samote. Nadaljnjih deset odstotkov se boji vojne in atomskih bomb, pravtako 10 % pa se jih boji bolezni, nesreč in cestnega prometa. Samo 4 % Nemcev se boji pomanjkanja denarja, višanja cen, inflacije, gospodarskih kriz, upnikov, finančnega urada. Trem odstotkom Nemcev hudo grejo na živce težave v poklicu, izquba službe, šef in preveč dela. Mnogo manj pa se bojijo Nemci roparskih napadov, vlomilcev, miši in skrbi za svoici.

Delež žena med tistimi, ki se nečesa bojijo, je skoro dvakrat tako velik kot pri moških. Poplav, neviht in slabega vremena se boji 9 % žena, pri moških pa le 1 odstotek. Pri poklicih ni velikih razlik, pač na narašča krivulja s starostjo, kajti starejši ljudje se več stvari bojijo kot mladi.

Na sploh so bili Nemci leta 1956 bolj strahobetni kot pred tremi leti, to je leta 1953, ko so pravtako izvedli anketo o tem, česar se kdo boji. Takrat je bilo namreč samo 39 % »bojazljivcev«, lani pa še pred sueško krizo in oktobrskimi dogodki na Madžarskem celih 47 odstotkov.

Proti vsem horoskopom

Michel Auphan, sin francoskega admirala in študent kemije in filozofije, je napovedal vojno vsem astrologom sveta. Njihovi horoskopi ne veljajo nič — pravi mladi študent — ker so postavljeni na dognanjih starih Asircev in od tedaj niso bili nič spremenjeni. Ker pa pri tem stari Asirci niso računali s sploščenostjo naše Zemlje na obeh tečajih, so njihove ugotovitve netočne in jih je treba korigirati. Auphan namerava sedaj postaviti na raznih krajih naše Zemlje 50 metrov visoke stolpe, na katerih bo zmeril in ugotovil pravilno vplivanje zvezd na človeške usode in tako postavil osnovo za novo, »pravilno« astrologijo.

Vse to seveda le za tiste, ki so dovolj naivni, da verjamejo v take stvari, in prav teh ni malo in jih najdemo povsod.

Ali že veste . . .

— da je bil prvi železni most zgrajen leta 1779?

— da so postavili prvi svetilnik na otoku Pharosu pri Aleksandriji že leta 280 pred našim štetjem? Ta svetilnik je bil visok 120 metrov in ga je leta 1300 porušil potres.

trove, ki vidi v temni noči in gleda v jasno sonce, pa se mu ne skalijo oči . . .

»Tra-tra-tra!«

Vsi trije planejo kvišku.

Vnovič: »Tri-tra-tri-tra . . .«

Od daleč so se čule trombe.

Izток je bil v trenutku vrh drevesa. Napijal je sokolje oči, zapičil jih je v črno liso za Donavo, kjer je prej videl dim. Mesec je razžaril okolico. Zazrl je v motni luči, da se usipljejo iz onega vzvišenega prostora svetlikajoče se lučke, vedno več — proti reki se zibljejo.

»Hilbudij prihaja z vojsko!«

Izток je planil z drevesa, v divjem teku so se zapodili po bregu in skokoma bežali naravnost proti griču, kjer so bili konji.

»Da bi prišel Rado!« je siknil Izток in se pognal čez grm.

»Čuj, volk je zatulil!«

»Rado prihaja. Blizu je že! Hitro proti njemu.«

Vsi trije so se drevili s podvojeno silo v smeri, od koder so čuli volčje tuljenje. Oglasil se jim je zdaj za zdaj kdo izmed njih, volk se jim je odzival, bliže in bliže so prihajali drug drugemu. Kmalu so začuli hrzanje konj in šum trave. Oddihali so se in šli korakoma. Od daleč so že videli črne sence, ki so se hitro gugale po ravnini.

Izток se je ustavil.

»Tovariši! Ne skušajte se z mojim ko-

NENAVADNO IME

Heinrich Heine — Prevedel Mille Klopčič:

Šlezijski tkalec

Za dobo mojega življenja mi je usoda določila ime Apovnik. Moj oče in moji predniki sploh nosijo ime Apovnik in zato se pač tudi jaz pišem tako.

Včasih me obide želja, da bi imel drugo ime, ne da bi se sramoval svojega imena, pač pa ker imam precejšnje sitnosti zaradi nega. Da, prav sitnosti imam in to pogosto! — Ne pri Slovencih, saj je

slovensko ime in lahko bi rekel, da je tipično slovensko.

Toda svet in država hočeta, da se moramo Slovenci precej gibati med našimi nemškimi sovržavljani — prvič, da se naučimo nemške znanosti, drugič, da ta ali oni pozabi, da je sploh kdaj bil kaj drugega kakor Nemec.

Zadeva postane zame kočljiva vselej, kadar me vprašajo po imenu. In to slabo navado imajo razen v šolah in vseh uradih tudi čisto privatni ljudje. — Stvar je navadno vselej ista. Včasih pa doživim kaj takega, da bi se marsikdo javno razburil ali pa se vsaj na tihem jezil. — Jaz se smejem, ker je to bolj zdravo.

Prične se navadno tako: Osorno: »Kako vam je ime?«, če sem pri uradu, in vljudno: »Kako je vaše drago ime?«, če se kje vpisujem ali kaj naročam; skratka, kjer je treba plačati, so vljudni. Vedno, kadar me vprašajo po imenu, se malo odahnem, rahlo odkašljam ter rečem odločno: »Apovnik«, trdno prepričan, da me nihče ni razumel. In prav zaradi tega prepričanja ali boljše rečeno zaradi te izkušnje sem že vnaprej pripravljen na vprašanje: Kako? Nisem prav razumel. — Pri tem so resne študije vredne grimase, ki jih režejo tako vprašujoči ljudje.

In vljudno, kakor je moja razvada, rečem: »Bom morda rajši črkoval!; in že padajo črke po ubogem pisarju: A, Pe, O, Vau, eN, I, Ka. Ker moram

to storiti pogosto, gre to precej hitro in tako se včasih zgodi, da »posebno bistri« ne morejo slediti. Tedaj ponovim z zmanjšanim tempu. »No, to bi imeli!« se da sklepati iz zmučenih uradnikovih potez. In sedaj je treba ime prebrati ali, bolj natančno povedano, zbrati posamezne črke tega nenavadnega imena!

In glej, to presega skoraj vsako uradnikovo duševno zmogljivost.

Pospišil, Kratohvil, Mrzliček in Kvazliček, to so imena — takorekoč pristna dunajska imena, da o Hinterwäldlerjih ne govorimo — toda Apofnik ali Appofnik, ne, tu je jezik v skrajni nevarnosti, da se ne prelomi! — Takoj sledita udanost in višek komedije hkrati ob občudovanja vrednem vprašanju: »In kako se imenujete v resnici?« Na to rečem s komaj opaznim ironičnim nasmeškom: »Apovnik!« (v se pri tem izgovori kot dvoustnični u) — uradnik pa trese glavo in včasih jo tresem tudi jaz. In treseva jih dolgo in temeljito...

Pavle Apovnik

Johann Wolfgang von Goethe:

SLAVA

Ko sem se kakor po navadi sprehajal, sem že nekaj dni zapored srečaval kakih 78 do 80 let starega moža, opirajočega se na palico, ki je prihajal in odhajal po isti cesti kakor jaz. Izvedel sem bil, da je mož bivši zaslužni avstrijski general iz stare in imenitne družine. Nekajkrat sem bil opazil, da me stari bistro pogleduje, celo postal je, ko sem odšel mimo in gledal za menoj. Toda zdelo se mi ni nič posebnega, ker se mi je kaj podobnega že večkrat primerilo.

Ko sem bil nekoč spet na sprehodu, sem stopil nekoliko na stran, ne vem več zakaj, menda sem hotel nekaj natančneje pogledati. Tedaj je stari prišel prijazno k meni, se nekoliko odkril, nakar sem mu seveda dostojno odzdravil, in me je tako le nagovoril:

»Kajne, vi ste gospod Goethe?« — »Že prav!« — »Iz Weimarja?« — »Da, da!« — »Kajne, vi ste pisali knjige?« — »O ja!« — »In delali verze?« — »Tudi.« — »Gotovo so lepi!« — »ml!« — »Ali ste mnogo pisali?« — »Hm, še kar.« — »Ali je težko delati verze?« — »Tako, tako!« — »To je pač odvisno od dobre volje, če je človek dobro jedel ali pil, mar ne?« — »Večkrat se mi je tako zdelo.« — »Vite no, vi ne bi smeli ostati v Weimarju, morali

V mrkobnih očeh nobene solze več ni, ob statvah sedé, škripaje z zobmi: »Nemčija, mi tkemo mrtvaški ti prt, vanj tkemo trojno prekletstvo in srd — mi tkemo, mi tkemo!

Preklet naj bo bog, ki smo ga molili prezebli, sestradini, v sleherni sili; smo upali, da nas odreši nadlog, lagal nam, za nos nas je vodil ta bog — mi tkemo, mi tkemo!

Preklet naj bo kralj, ta kralj bogatašev, ki nič ga ne gane pomanikanje naše, ki zadnje beliče iz nas izžme in streljati daje nas kakor pse — mi tkemo, mi tkemo!

Prekleta lažna domovina, prekleta, kjer podlost uspeva in zlo se razcveta, kjer vsako rožo zrak zamori in plesen, gniloba golazen redi — mi tkemo, mi tkemo!

Ropčejejo statve, čolniček leti, mi tkemo neutrudno vse dni in noči — stara Nemčija, mi tkemo mrtvaški ti prt, vanj tkemo trojno prekletstvo in srd, mi tkemo, mi tkemo!

Walter Scott v šoli

Ko je Walter Scott, znameniti angleški pisatelj, še hodil v šolo, je hodil istočasno z njim tudi deček, ki je bil vedno prvi v razredu. Walter Scott si je močno prizadeval, da bi ga prekosil, toda vse zaman. Dan za dnem je minil in deček je ostal najboljši v razredu. Walter Scott je opazil, da ima deček navado, ko je vprašan, vrteči s prsti nekaj gumb na svojem jopiču. Mislil si je, če bi mogel dečku na skrivaj odtrgati gumb, bi ga morda prekosil. In ni se zmotil. Izmaknil je dečku gumb, da tega ni opazil, in ko je učitelj zadal dečku vprašanje, je ta kot ponavadi posegel po gumbu. Toda, ko ga ni bilo na določenem mestu, ga je to zmedlo, da ni takoj našel odgovora. Sedaj je zadal učitelj isto vprašanje Walterju Scottu, na katerega je takoj odgovoril. Tako je zavzel Walter Scott prvo mesto v šoli, katerega ni nikoli več izgubil. Vendar je še v poznejših letih obžaloval to svojo zvijačo. Zato je ostal naklonjen svojemu sošolcu in mu pomagal, kadar koli je le mogel.

Pravičnost na tehtnici

»Tehtnica se mora umiriti,« je dejal nekdo, ki je nakladal čedalje več na povešajočo se skledico.

Reveža, ki mu je jemal tisto, kar je nagljal na skledico, je to grizlo. Tehtničar ga je nahrulil in mu dejal: »Saj vidiš, da se tehtnica ne ustavi, tehtati moram vendar pravično!«

»Da, če hočeš storiti tako,« je odvrnil revež, »potem moraš najprej z druge skledice pravično odvzeti tisto, kar po krivici leži na njej.«

Johann Heinrich Pestalozzi

njem. Veste, da je najboljši, kar jih je v taboru. Do jutra lahko prijezdite v gradišče, jaz pa moram biti prej tam, da se hitro dvignejo bojovníki in gremo nad Hilbudijal!

Komaj jim je to sporočil, že so zahrzali konji tik pred njimi. Iztok je planil kakor ptica na svojega vranca. Ta se je vzel in obrnil na zadnjih nogah, ko je začutil gospodarjevo roko na brzdah. Zavihrala je griva in kakor misel sta zletela preko poljan. Nekaj krat je konjič ponehaval v skoku, kakor bi vpraševal, čemu ta pogon. Ali Iztok ga je stisnil s kolena, da je globoko zahropel, povodci so se nategnili in tedaj je žival razumela, da ta jezai ni šala, da je treba planiti na življenje in smrt.

Izborni konjič — očetu ga je bil podaril hunski poglavar — je povsili glavo, nozdrvi so se mu razširile, bela pena je letela v kosmih po zraku, drevesa so bežala mimo in tonila kakor bliskavica v daljavi. Na njegovem hrbtu pa je sedel Iztok z naprej nagnjenim životom, kakor bi ležal na konjskem vratu. Nič se ni ganilo na njem. Kakor prirasel je tičal na konju, samo dolgi kodri so pluli v zraku in risovo krzno je veslalo z repom na konjskem hrbtu.

Iztoku se je zdelo, da se vleče pot še enkrat tako dolgo kakor podnevi. Ozrl se je včasih z boječim pogledom na zvezde, ali ni polnoč že minila. A zopet je stisnil

konja, mu pošepetal v ušesa besedo, polno hvale in ljubezni — in šlo je skokoma čez drn in strn.

Dolgo je že jahal ob potoku v soteski. Zdaj zdaj je upal, da zagleda ognje — ali potok se je zasukal na levo in za ovinikom še vedno gluha šuma. Konj je začel pogosto hrzati in prhati. Iztok je čutil, da napenja zadnje sile. Kaj, če se zgrudi? Moral ga je ustaviti, da je šel korakoma dalje. Lakotnice so mu plale, vse kite so se tresle od napore, z globoko sklonjeno glavo je šel in hropel. Od trebuha se mu je cedil pot.

Iztok je skrbno motril okolico. Predivje je jahal v jutru in se ni menil, kaj je krog njega. Zato se ni mogel domisliti nobene drevesa, nobene kotanje, ki bi mu povedala, kako daleč je še do gradišča. Torej naprej!

Objel je konju vrat, mu pritisnil lice prav k ušesu in mu obljubil najlepšega žita, če se podviza in ga čimprej prinese v šotorišče.

Vranec je udaril dvakrat s kopitom prav silno ob tla, pa se je zopet zleknil, iztegnil vrat in bežal kakor vihar.

Zopet ovinek. Iztok je zapazil nekaj ognjev v daljavi.

»Gradišče!« je vzkliknil. Stisnil je konja, tla so zabobnela, hrestale so suhe veje, ognji so se bližali.

Še kratka ravnica, soteska se je odprla

na široko kotlino. Z besno divjostjo se je spustil konj, ves uznojen in spenjen, kakor od snega opadel. Začuli so ga stražniki. Plamenice so se dvignile in premikale. Kakor bi pal iz oblaka, je treščil Iztok na sredo taborišča.

»Hilbudij, Hilbudij prihaja!«

Divje je zakričal, vsi šotori so se prebudili, završalo in zašumelo je med vojščaki, rogovi so zatrobili. Iztokov vranec pa je zatrepetal in se s krčevitimi utripi zgrudil ob ognju; iz nozdrvi mu je brizgnila vroča kri.

ČETRTO POGlavJE

Ko je Azbad odšel iz Hilbudijevega šotora, je bilo že vse vojaštvo na delu. Stotniki in častniki so nadzorovali posamezne gručice, Hilbudij je sam ogledal vse težko in lahko oborožene pešce, konjici je veleval sam in premotril opremo; marsikateremu vojščaku je preskusil sulico in meč, je li dosti nabrušen.

Vsi so mislili, da odidejo opolnoči čez Donavo. Konji so bili nakrmljeni in osedlani, vojaki so z vsem orožjem sloneli na slami in rahlo dremali.

Toda Hilbudij ni hotel na slepo udariti v deželo Slovencev. Razposlal je najhitrejšje jezdece čez Donavo, da pozvedo, kje bi bil Svarun in njegove črede. Kajti za te mu je šlo.

Justinijan mu je bil sporočil, da vojsko-

vodja Belizar zapored zmaguje Vandale, da je zasedel mesto Kartagino v Afriki, da zbira vandalski kralj Gelimer zadnje ostanke svoje vojske, ki jo bo vrli Belizar gotovo v kratkem porazil. Zato namerava koj po novem letu napraviti velikansko slavje v Bizancu in sprejeti vojskovodjo Belizarja v svečanem triumfu. V ta namen potrebuje denarja in živil. Hilbudij naj priskrbi — denarja ne more — pač pa zadosti drobnice in govedi, da pogoste na dan zmagoslavja vojaštvo in ljudstvo v Bizancu. Udari naj torej hitro na Slovence, jim pobere živino in jo upoti naglo po cesti v Bizanc. Podpisal se je cesar: Justinijan, zmagalec Alanov, Vandalov, vladar Afrike.

Hilbudija pismo ni razveselilo. Res je črtil barbare Slovence, pa bil je dosti plemenit, da se mu je zdel tak roparski pohod vse preponiževalen za pravega vojaka. Dokler je pokoril Slovence roparje, dokler je imel opravka z veliko vojsko, tako dolgo se je veselil bojnega viharja. Ali Slovenci so sedaj ukročni. Mirno pa seje črede po svoji zemlji, čemu bi jih napadal, pastirje, on, vojak in vojskovodja.

Zaradi tega Hilbudij ni bil vesel pohoda. Pokorno je slušal carsko povelje, v srcu pa iskreno želel, da bi mu ne bilo treba klati pastirjev, marveč da bi naletel na mogočen odpor pri Slovenih.

(Nadaljevanje sledi)

Posvetimo vso skrb tekočemu izobraževanju in usposabljanju!

Ko naslavljam ta poziv na današnjega kmeta, na kmečko gospodinjino in kmečki naraščaj, ki se je še odločil, da bo svoj vsakdanji kruh pridelal na kmetiji, že drugi dan pada sneg. Izgleda, da bomo — sicer pozno — vendar le dobili zimo, ko bo večina kmečkih ljudi po trudapolnem in predolgem delovnem dnevu poletnega in jesenskega časa prišla do zasluženega počivanja. Kmečki človek bo našel čas, da bo vzel v roko leposlovno ali strokovno knjigo in jo pričel prebirati, da bo pobrskal po kmetijskih listih za članki in odgovori na vprašanja, ki ga zanimajo. Sedaj bo tudi preudarjal svoje uspehe preteklega leta in premišljeval, po kakšni poti si bo za naprej olajšal svoj delovni dan in dobil za svoje delo boljše plačilo, kakor doslej.

To je pravzaprav najvažnejše kmetovo delo v zimskem času. Danes bolj kot včeraj. Čas teče neizprosno naprej. Čedalje z naglejšo brzino nas postavljajo pred nova dejstva teorija in praksa znanosti, tehnike in politike, vseeno, ali živimo v najbolj osamljeni vasi ali pa v največjem vrvežu družbenih dogajanj. Brzina dela svet majhen. Prej nismo občutili dogajanj v svetu tako, kakor jih občutimo danes. Prej sta odmevala po vasi melodija koscev in žanjic ter počasni ritem volovskih in konjskih vpreg, danes oglušuje tudi že vas in polje ropot motorja in odmev razvoja v svetu.

Podoba je, da je hrupno dogajanje zadnjih let pokopalo nekdanje vaško življenje. Na vsaki četrti kmetiji traktor ali motorna kosilnica, večajoči se kupi draga železa in jekla v orodju in strojih po šupah, motorno kolo in avtomobil v inventarju kmečke družine, nenehno odhajanje mladih od kmečkega k drugemu delu. — Vse to postavlja nekdanja, skozi stoletja veljavna gospodarska načela, navade in življenje na vasi na glavo in terja novo smer kmetovanja in sožitja na vasi. Če še tako bridka, je to vendar gola resnica današnjega časa.

Današnja kmetija, vseeno, če jo primerjamo po poslopih in opremi stanovanj, po orodju in strojih, po življenju družine ali po šolanju svojih otrok, je drugačna od kmetije pred 25 leti. Kaj je na današnji kmetiji in na kmečkih ljudeh še takega, kar se je prej pridelalo doma in naredilo na vasi? — In koliko je plačanega z dragimi denarji? — Primerjajmo samo to in

Apneni dušik v borbi proti plevelu

Apneni dušik vsebuje poleg 21 % dušika in 60 % apna tudi cyanamid, zaradi tega se odlično obnese tudi kot uničevalec raznih plevelov. Z njim uspešno uničujemo plevel predvsem na lahki zemlji. Pa tudi na težji zemlji uspeh ne izostane. Uspeh je seveda odvisen od časa trošenja. V tem pogledu se je po priporočilu zveznega zavoda za varstvo rastlin treba držati naslednjih terminov:

Ozmine: 1.5 — 2 q apnenega dušika potrosimo na suhe rastline v času od konca oktobra do začetka decembra, ko ima rž 5, pšenica 4, oz. ječmen pa 3 liste. Tla so lahko zmrzla, vendar ne smejo biti pokrita s snegom. Na pomlad dajemo isto količino apnenega dušika na zaostale posevke, čim imajo rastline 3 — 4 liste.

Jarine: 2 q apnenega dušika damo, čim prične posevek vznikat in iz zemlje, ali pa potem, ko so rastline razvile 3 — 4 liste.

Koruza: 2 q apnenega dušika na suhe rastline, ko prične koruza vznikat, ali pa potem, ko je ca. 5 cm visoka.

Krompir: 2 q apnenega dušika damo 14 dni po saditvi do tik pred vznikanjem.

Travniki: 2.5 q apnenega dušika spomladi, čim travnik ozeleni.

Zmrznjeno peso takoj silirajmo

Zmrznjeno peso rešimo pred gnitjem, če jo takoj, ko se je odtalila, zrežemo in siliramo. Pred siliranjem peso preberemo in očistimo. V posodo damo na dno 20 cm visoko zrezane slame, vrh posode pa 50 cm debelo plast plev, nakar pokrijemo silažo z deskami in jo otežimo s kamni.

spoznali ter pritrldili bomo, da naše kmetije ne morejo živeti in obstajati od svojih naturalnih pridelkov, temveč od denarja, ki ga za te pridelke izkupimo na trgu. Kmečka družina in kmečki obrat rabita veliko več denarja, za trg pa več in kvalitetno boljše pridelke kakor pred leti. Večje potrebe po denarju pa — hočeš nočeš — moramo kriti iz iste površine zemlje, kakor nekoč.

Čas ne miruje in razvoj gre svojo pot naprej. Z njim mora tudi kmečki človek na vasi, kajti »kdor čaka, ta rjavja«. Dalj bomo čakali, težje bomo dohajali. Kako bo pozneje sodobno gospodaril sin, če danes sodobno ne gospodaril oče? — Čas teče, nagrajuje izobraženega in sposobnega, sodi pa malodušnega, okostenelega in brezbriznega in ga obsodi na reveža.

Mi moramo s časom, potem bo tudi čas delal za nas. Drugeče nas bo sodil in obsodil na čedalje večje uboštvo.

Zahteva današnjega časa do kmeta je: višji in boljši pridelki ter boljši izkupički. Za dosego tega pa je potrebna po eni strani boljša agrarna politika, kakor smo ji bili priča doslej, po drugi strani pa boljša izobraženost in gospodarska usposobljenost ne samo gospodarja kmetije,

temveč vsakega človeka, ki dela na kmetiji in na vasi.

Samo boljša agrarna politika stanja na vasi ne bo zboljšala. Spričo proizvodne in tržne zaostalosti velikega števila vaščanov je vsestranska skrb za boljšo izobraženost in gospodarsko usposobljenost kmečkih delovnih ljudi končno le najvažnejša potreba. Kdor pride na 2.50 šil. proizvodnih stroškov za liter mleka, temu bo pač samo pomagano, če bo znal — kakor drugi — kmetovati tako, da jih bo znižal na 1.80 šil. in manj.

Ko sedaj segamo po knjigah in kmetijskih listih, ko prisluhnemo predavanjem po radiu, ne pozabimo, da je vsak nasvet ali opis in vsaka razprava, pa če je še tako dobra, od naše stvarnosti na vasi le več ali manj odmaknjena. Za času primerne izobraževanje in usposabljanje je poleg tega predvsem potrebno razpravljanje in posvetovanje na vasi med sosedi. Za nas je ta potreba neobhodna, kajti to, kar beremo in slišimo, je bilo le v mali meri uporabljeno in preizkušeno tam, kjer mi živimo in delamo. Proizvodni in tržni pogoji se razlikujejo od vasi do vasi in od kmetije do kmetije. Zato je za nas vreden le nasvet in priporočilo človeka in

Gozd in les proti koncu preteklega leta

Zmanjšanje sečenj, stabilne cene in nazadovanje v povpraševanju za lesom. Tako se glasi ocena položaja v lesnem gospodarstvu koncem preteklega leta. Visoka konjunktura in omejevanje izvoza pri lesu sta pri kraju.

Ali bo nazadovanje povpraševanja sledilo tudi padec cen? To je težko reči. Vsekakor pa krogi, ki proučujejo gospodarski razvoj, priporočajo, da je treba za

Da bo mlado sadno drevje hitreje rodilo

Običajno prisilimo mlado sadno drevesce k rodnosti z rezjo poganjkov na rodni les. Pred kratkim pa je A. H. v strokovnem listu »Der fortschrittliche Landwirt« opisal nov poizkus za dosego hitrejše rodnosti sadnih drevesc. Postopek naj bi bil naslednji:

Na drevesni kroni s 3 do 4 vejami voditeljicami in glavno voditeljico pripogne-

meteljstvo, v prvi vrsti družinske kmetije, pripraviti druge vire za investicijske kredite. Les namreč ni v stanju, da bi kril izdatke, ki so potrebni za investicije. V kmečkem gozdu ga sploh že pričinja primanjkovati. Cenijo, da je v državi okoli 3 milijone m³ lesa posekanega preko mere.

V letu 1956 je izvoz lesa naraščal, domače potrebe pa so pričele popuščati. Izvoz okroglega lesa se je nasproti 1955 povečal za 100 %, izvoz drv pa celo za 300 %. Cena okroglega lesa je nekoliko narasla, na njen račun pa je padla cena rezanega lesa. Leta 1955 je bila cena rezanega lesa 2.06 krat višja od cene okroglega lesa, jeseni 1956 pa samo 1.97 krat. Brusni les in drva so držali svojo ceno.

Sortimenti so se precej spremenili. Proizvodnja železniških pragov je narasla za 10 %. Temu nasproti je proizvodnja padla pri brusnem lesu za 3 %, pri jamskem lesu za 7 %, pri hlovovini za 21 % in pri telegrafovkah za 24 %.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Prevelika živčna razdraženost povzroči čir v želodcu

Čir v želodcu ne nastane brez predhodnih težav. Preden se pojavi, se bolnik navadno pritožuje, da ga peče zgaga, da čuti krče in bolečine v želodcu. To kaže, da je imel bolnik gastritis (motnje v prebavi, vnetje želodčne sluznice), še preden se je pojavil čir. Čir ali ulkus se lahko pojavi na želodčni sluznici, na zaključnem delu želodca ali na dvanajsterniku. Zdravniki se o povzročiteljih te bolezni še ne strinjajo povsem. Mnogo je tu negotovosti, zlasti v primerih, ko zdravljenje ne pomaga, ko je zdravnik primoran svetovati bolniku kirurško zdravljenje, oziroma operacijo čira. Včasih si zdravniki glede izvora bolezni niso na jasnem, če se bolečine navzlic operacije znova pojavijo.

Zakaj se včasih to zgodi? Zato, ker glavnega povzročitelja te bolezni, živčne razdraženosti ni moč zmerom odstraniti. Glavni življenjski živec, tako imenovani vagus, je res nekakšen »vagabund«, ki draži ves živčni sistem, vse prebavne organe. Ta živec sega iz možganskega jedra v hrbtenični mozeg, odondod pa je razpreden v vse smeri. Ker je neposredno povezan z organi, je razumljivo, da je zelo občutljiv za močnejše in pogostejše psihično draženje, ki se prenese iz središča, iz možganov, na ostale dele telesa. Tako pride tudi do želodca, ki začne pretirano izločati sok. Kadar pa izloča želodec preveč solne kisline, začuti človek bolečine

strokovnjaka, ki mu damo priložnost, da spozna naše proizvodne in tržne pogoje in ki oceni našo gospodarsko usposobljenost.

*

V prihodnjih dneh in tednih bomo dobili v hišo vabila na enodnevnne tečaje in posvetovanja na vasi, ki jih organizira in prireja Slovenska kmečka zveza. Tedaj imejmo pred očmi, kar smo ravnokar brali.

Ne bodi nam škoda časa, vzemimo si ga in pojdimo skupno razpravljati s strokovnjaki o tem, kar hočemo imeti v proizvodni boljši in cenejši, na trgu pa lažje vnovčljivo in višje plačano. Te priložnosti ne zamudimo, vzemimo za par ur seboj na tečaj svojo ženo in sina ali hčerko, nagovorimo pa tudi sosede, da pridejo. Več nas bo, bolj se bo izplačalo. Pomislimo: Ne kmet, gospodarsko pomembna je šele vas. Miba

RAZNE OBJAVE

Zvišanje otroških doklad za prvega in četrtega otroka

Od 1. januarja 1957 je zvezno ministrstvo za finance zvišalo otroške doklade (za delojemalce) in družinske doklade (za samostojne poklice, torej tudi za kmete) za četrtega otroka na 175.— šil. mesečno.

Prejemnikom družinske doklade pa je bila istočasno zvišana tudi doklada za prvega otroka in sicer od 50.— na 105.— šil. Doklade za drugega in tretjega otroka so s 125.— odnosno 150.— šil. ostale na isti višini.

Razprodaja tkanin, oblačil in obutve

Običajna razprodaja tkanin, oblačil in obutve, ki vsako leto sledi po novem letu in ob koncu zime, takozvani »beli tedni«, bo na Koroškem:

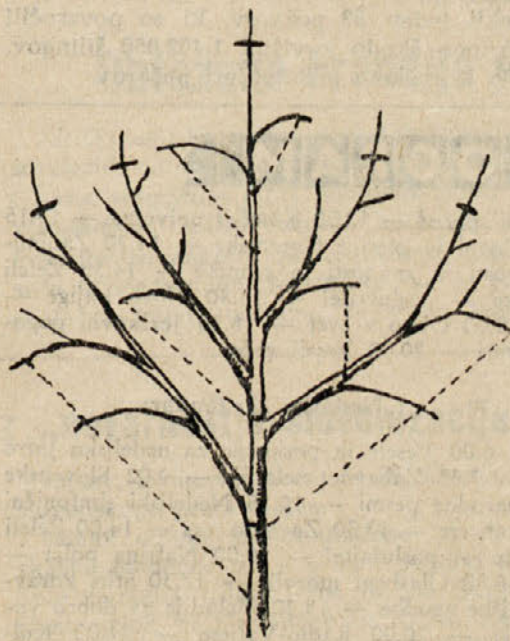
za tkanine in oblačila od 26. januarja do 16. februarja,

za čevlje in obutve od 26. januarja do 9. februarja.

Radiooddaje »Za našo vas«

V oddajah »Za našo vas« po celovškem radiu bodo v prihodnjih ponedeljkih od 14.00 — 14.30 ure naslednja slovenska predavanja:

1. 57 Vloga in naloge krajevnih kmečkih odborov in okrajnih kmečkih zbornic
2. 57 Da molznost krav ne bo nazadovala
11. 2. 57 Nekaj preudarkov za letošnji proizvodni načrt

mo vse poganjke, ki jih ne potrebujemo za očvrstitev in za večanje krone, navzven krone in jih privežemo z vrvice k deblu tako, da bodo ležale vodoravno ali usločeno lahko navzdol (glej sliko). Na pripognjenih poganjkih se bo kmalu pričelo razvijati cvetno popje in plodovi, če bomo drevescu tudi primerno in pravilno gnojili. Glavno voditeljico, stranske voditeljice in ostale nepripognjene veje režemo kakor običajno.

S pripogibanjem in privezovanjem enoletnih poganjkov v ravno ali nekoliko navzdol usločeno lego dosežemo pri vsakem sadnem drevescu hiter nastavek rodnega lesa. Te poganjke pustimo roditi, dokler krona ni pregosta. Šele potem jih po potrebi izrežemo.

ali pa ga zapeče. Tako počasni nastane ranica, ulkus.

Nastane vprašanje, kako tako močna, tako kavstična kislina, kakor je solna kislina iz želodčnega soka, ki jo potrebuje organizem za prebavo hrane, ne razje pri vsakem človeku sluznice oziroma želodčne stene? Na to vprašanje še niso jasno odgovorili ne fiziologi, ne kemiki. Vendar pa je jasno in razumljivo, da preveliko izločanje te kisline dostikrat povzroča želodčne bolečine. V začetku človeka peče v želodcu, pozneje nastane v njem ranica.

Nervozen človek na poseben način reagira na vsako neprijetno vest, na vsak neuspeh, pa tudi na prenaporno delo. Če je vagus preveč razdražen, reagira želodec s povečanim izločanjem solne kisline v želodčnem soku. Posledica tega so zgaga, krči in bolečine v želodcu. Če se to večkrat ponavlja, se bolečine v želodcu povečajo.

Kar se tiče prevelike količine solne kisline, ki nastane v želodčnem soku, moramo vedeti, da njeno škodljivost ublažimo, če jo delno nevtraliziramo z jedjo, če želodec ni prazen. Zato si bolniki z želodčnim črom navadno pomagajo na ta način, da večkrat na dan po malem jedo. Seveda pa pri tem ne smejo pretiravati, ne smejo jesti samo, da bi utešili »lakoto«. Ta »lakota« je samo ena izmed značilnosti njihove bolezni.

Graz in Maribor navezujeta kulturne stike

Za jutri je napovedano gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora v Grazu, kjer bodo mariborski gostje v tamkajšnji Operi nastopili v Mascagnijevo opero »Cavalleria rusticana« ter Baranovičevim baletom »Lectovo srce« (torej isti program, s katerim je mariborsko gledališče leta 1955 gostovalo tudi v celovškem Mestnem gledališču!). Dne 8. februarja pa bo ansambel graške Opere vrnil mariborskim umetnikom njihov obisk in v Mariboru uprizoril Mozartovo opero »Così fan tutte«.

Štajerski tisk je o gostovanju mariborskega gledališča poročal že dolgo pred prihodom gostov in izražal zadovoljstvo nad tem posebnim kulturnim dogodkom. Tudi OVP-jevske glasilo »Südost-Tagespost« je navdušeno napovedalo gostovanje in izrazilo veselje, da je prišlo spet do stika z glasbenim gledališčem v južni sosedni deželi ter pozdravilo to prvo izmenjavo take umetniške dejavnosti.

Tako je pisalo OVP-jevske glasilo na

Štajerskem, takšno je torej tudi mnenje štajerske OVP. In pri nas na Koroškem? V vrstah koroške OVP pa se najdejo ljudje, ki jim je vsaka izmenjava s Slovenijo in z Jugoslavijo trn v peti, ljudje, ki v svoji »vindišarski« nastrojenosti v deželnem zboru celo javno nastopajo proti kulturnemu sodelovanju med Koroško in Slovenijo. Ali ne bi bilo umestno in potrebno, da bi se koroški OVP-jevci učili nekoliko več kulturnega razumevanja in narodnostne strpnosti pri svojih kolegih na Štajerskem? Morda bi bila taka šola zlasti koristna za tiste, ki so tako zaverovani v bolesto iskanje neke posebne vindišarske kulture in zgodovine, da se očitno bojijo vsake kulturne dejavnosti drugih narodov.

V življenju je že tako, da včasih tudi najboljši zdravnik ravno za svojo bolezen ne ve zdravila, zato pa ni nič čudnega, če je tudi kakemu vzgojitelju še nujno potrebna nadaljnja lastna vzgoja. Izuchen pač še nihče ni prišel na svet!

Slovenski ples – veliko srečanje od Zilje do Podjune

(Nadaljevanje z 2. strani)

stopajoče je pri klavirju spremljala gospa Zdenka Lukec-Carjeva.

Težko je reči, katera točka je občinstvo najbolj prevzela; globoka tišina v dvorani in zamaknenost občinstva ter vsakokratni navdušeni aplavzi, ki so ga bili deležni umetniki, so najbolj pričali, da je dvorana sprejemala in dojemala umetniške nastope kot vrhunski kulturni dogodek lepega večera. Vsem umetnikom podarjeni šoki svežega cvetja so mogli biti le simboličen izraz navdušenosti in hvaležnosti za veliko doživetje, ki so ga znali posredovati vedno dobrodošli gostje iz Slovenije.

Po umetniškem sporedu je v vseh prostorih zaživelo kakor v oaromnem čebelnem panju, ko se pripravljata na svatovsko veselje in raianje. Na obeh plesiščih sta povzela besedo takt in ritem. Študentski plesni orkester »Vesna« iz Ljubljane ter domači kvintet iz Brnce sta vsa noč izvajala svojim instrumentom razigrano plesno glasbo in nudila zlasti mladini pa tudi še živahnim in podjetnim starejšim letnikom pestro izbiro za veselo rajanje. Ljubitelji valčkov in polk so prišli prav tako na svoj račun kakor oboževalci modernih plesnih korakov in figur.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 26. januar:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mesto in podeželje. Časovna slika — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Podeželjski napevi — 17.40 Pogovor z znanstveniki — 18.10 Za prijatelje zborovskega petja — 20.30 Kongres — šlagerjev 1957.

Nedelja, 27. januar:

6.10 Veselo nedeljsko jutro — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Glasba v nedeljo dopoldne — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Igra godba za ples — 18.30 Virtuozna klavirska glasba — 19.00 Športna poročila — 20.15 Kriminalna unganka: »Kdo je storilec«.

Ponedeljek, 28. januar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiske iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas: Blaž Singer: Misli k reševanju vprašanja gorskega kmeta (slov.) — 16.00 Podeželjski venček — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Glasbeno srečanje — 18.45 Samospeli (slov.) — 20.16 Srečanje v ponedeljek večer.

Torek, 29. januar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Naše zdravje — 14.00 Poročila, objave. Torkovo kulturno pi-

Vmes pa je bilo v razgibani domačnosti in sproščenem razpoloženju tudi dosti priložnosti za srečanje starih znancev, za obnavljanje prijateljskih vezí in za sklepanje novih poznanstev. Zdi se, da sta večer in noč potekala vse prehitro in da so se obiskovalci »Slovenskega plesa« že pred razhajanjem znova spet odločili, da tudi na prihodnjem čez leto dni ne bodo manjkali.

Hrvatski ples na Dunaju

Istočasno s »Slovenskim plesom« v Celovcu je bil na Dunaju »Hrvatski ples«. Tudi to je že tradicionalna prireditev, ki jo prireja Kulturno prosvetno društvo gradiščanskih Hrvatov na Dunaju. Pokrovitelj Hrvatskega plesa, ki so ga priredili v vseh prostorih dunajskega »Konzert-hausa«, je bil predsednik gradiščanskega deželnege zbora dr. Karal. Kakor poroča Tanjug, so pri sporedu sodelovale številne folklorne skupine iz Gradiščanske in narodnih nošah ter jugoslovanska baletna umetnika, gosta dunajske »Volksopere« Tatjana Farčić iz Beograda in Janez Miklič iz Ljubljane.

Hrvatskega plesa na Dunaju se je med številnimi gosti udeležil tudi jugoslovanski veleposlanik dr. Radivoj Uvalič.

Ali bodo končno pojasnili zadevo Vilma Montesi

Aprila leta 1953 so našli mlado Italijanko Vilmo Montesi ob obali v Ostiu mrtvo. Vse, kar so doslej na podlagi zasliševanja in preiskav dognali, vsekakor govori o tem, da je Vilma Montesi postala žrtev strahotnega zločina, bila je omamljena in umorjena. V afero pa so zapleteni razni italijanski plemiči in drugi pripadniki »višje družbe«. V času, ko je vodil raziskave v tej zadevi sodnik dr. Sepe, je bilo zaslišanih kakih sto prič, nekaj pa aretiranih. Preiskava dr. Sepeja je bila ukinjena prav v času, ko je vsa javnost pričakovala, da bo stvar končno razčiščena in smrt Vilme Montesi pojasnjena. Zadeva je bila izročena javnemu tožilcu, kar je izzvalo precejšnje presenečenje. To pa so storili zato, ker je zadeva postala neprijetna za najrazličnejše ljudi iz najvišje družbe in vladnih plasti.

Iz tega je jasno razvidno, da je morala v zadevo poseči vlada, ki je takrat še uspela ustaviti » afero Montesi«. S tem pa zadeva še ni bila rešena in vedno znova so se pojavljali glasovi in zahteve, da se krivce kaznuje in tako vsaj delno zadosti pravici.

Končno se je v ponedeljek začel pred sodiščem v Benetkah proces Montesi. Kljub temu, da obsegajo zaključki preiskovalnega sodnika doslej že 500 tipkanih strani, je smrt Vilme Montesi še vedno nepojasnjena in zavita v temo, tudi kljub mnogim dokazom, ki bremenijo zlasti tri glavne obtožence: Gampiera Piccionija, sina bivšega italijanskega zunanjega ministra, Uga Montagna in Saveria Polita. Piccioni se je zagovarjal, da z zadevo Montesi nima nobene zveze in navaja nekatere priče, ki naj bi pričale o tem, da v tistem času ni bil v Ostiu. Glavna priča je filmska igralka Alida Valli.

V zvezi s smrtjo Vilme Montesi pa je bila v Italiji odkrita tudi tajna trgovina z mamilami, v katero so zapleteni najvišji

krogi italijanske družbe, sokrivci Vilmi-ne smrti. Pričakovati je, da bo proces v Benetkah končno razjasnil zločin in kaznoval krivce in trgovce z mamilami ter tako razgalil pred svetovno javnostjo ves družbeni škandal rimske gospode. K obravnavi je bilo povabljenih 180 prič. Ta proces je izzvala Maria Caqlio, v Rimu poznana kot »črna labod«, ki je s svojimi izpovedmi pobila dosedanjo domnevo, da je Vilma Montesi postala žrtev neke nesreče.

Vedno več brezposelnih

Po poročilu socialnega ministrstva je znašalo sredi januarja število brezposelnih v Avstriji 204.279. Vsi ti so javljeni pri delovnih uradih po vsej državi. V to število je zajeti 128.549 moških (62,9 %) in 75.730 žensk (37,1 %). V primeri s koncem decembra leta 1956 je število brezposelnih naraslo za 42.955 ali za 26,6 odstotka. Na Koroškem je vsega skupaj 20.587 brezposelnih.

Reaktivni polet okoli sveta

Los Angeles. — Po sporočilu ameriškega letalstva so trije ameriški bombniki na reaktivni pogon tipa B-52 pristali v bližini Los Angelesa, potem ko so nepretrgoma leteli 40.000 kilometrov okrog sveta. To je bil prvi nepretrgani polet reaktivnih letal okoli sveta. Bombniki so bili v zraku 45 ur in so leteli s povprečno hitrostjo 840 kilometrov. Vsak izmed bombnikov ima 8 reaktivnih motorjev. Med poletom so letala v zraku večkrat oskrbeli z gorivom tako imenovani letalski tankerji.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 26. januarja do četrтка, 31. januarja 1957 barvni film:

»Columbus«

v soboto, 26. januarja, ob 20.00 uri v Smihelu pri Šercerju,

v nedeljo, 21. januarja, ob 14.00 uri v Gorihah pri Plantevu, ob 20.00 uri v Globasnici pri Šoštarju,

v torek, 29. januarja, ob 20.00 uri v Zgoranjem Bregu pri Mušetju,

v sredo, 30. januarja, ob 20.00 uri v Ledenicah pri Rauschu,

v četrtek, 31. januarja, ob 20.00 uri v Št. Janžu pri Tišlerju.

Film je dostopen za mladoletne od 14. leta.

Nesreče in požari v preteklem tednu

Nesreča nikdar ne počiva. Ta pregovor vedno velja, ker od tedna do tedna bremo in čujemo o številnih nesrečah, ki se dogodijo po svetu in pri nas. V preteklem tednu je bilo v Avstriji vsega skupaj 941 prometnih nesreč, pri tem je bilo 414 ranjenih in 12 mrtvih. V 21 primerih so ugotovili pijanost šoferjev, v 18 primerih pa so povzročitelji nesreče pobegnili. Na Koroškem je bilo pretekli teden 79 prometnih nesreč s 26 poškodovanimi. Smrtnih žrtev ni bilo. V vsej Avstriji je bilo pretekli teden 83 požarov, ki so povzročili skupno škodo v višini 1.462.950 šilingov. Na Koroškem je bilo šest požarov.

RADIO PROGRAM

smo. Pisan drobiž. (slov.) — 16.00 Poznani umetniki — 16.40 Oddaja za žene — 17.10 Kulturna poročila — 17.15 Priljubljeni šlagerji — 17.40 Mali ansambel — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Simfonični koncert.

Sreda, 30. januar:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Dobra volja je najboljša (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Lepa pesem — 17.35 Mali ansambel — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Dunajski možje — dunajske žene.

Četrtek, 31. januar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Koncertna ura (slov.) — 15.45 Oddaja za žene — 16.00 Koncertna ura — 17.40 Mala parada šlagerjev — 18.45 Oddaja za kmete — 19.00 Vesela oddaja trvdke Persil — 20.15 Prišla bo kmalu svečnica.

Petek, 1. februar:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Akustični mladinski list (slov.) — 15.30 Glasba za mlade in zaljubljene ljudi — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Zabavna glasba — 18.15 Mladina in film — 18.45 Lahkih nog naokrog — 20.20 »Ne od večeraj«, komedija.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 26. januar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Klavir v ritmu — 11.30 Domači napevi — 12.00 Opoldanski koncert-

ni spored — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Pesmi in plesi z Gorenjske — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.40 Nove knjige — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 27. januar:

6.00 Vesele in poskočne za nedeljsko jutro — 7.35 Zabavne melodije — 9.02 Slovenske narodne pesmi — 10.15 Nedeljski simfonični koncert — 13.30 Za našo vas — 14.00 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Naftina polja — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Štiri zdravniške zgodbe — 18.20 Melodije za dobro voljo — 20.00 Radio-Variete — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 28. januar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.29 Slovenske narodne — 12.00 Opoldanski koncert — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igra mariborski ansambel narodnih napevov in plesov — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Mladinska oddaja.

Torek, 29. januar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Operetne melodije — 8.50 Igra kmečka godba — 9.30 Dopoldanski koncert — 10.30 Jezikovni pogovori — 12.00

Gorenjska in belokranjska folklor — 12.30 Kmečka godba — 13.15 Pester operni spored — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 20.10 Poje Ljubljanski komorni zbor.

Sreda, 30. januar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Igra trio Avsenik — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Ameriške narodne in zabavne popevke — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Se-stanek ob petih — 20.00 Wolf: Štirje grobi-jani, opera.

Četrtek, 31. januar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Pesmi za naše male — 12.00 Lahke opoldanski koncert — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Igra kvintet Jožeta Kampiča — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 Z našimi solisti in skladatelji — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.45 Umetne in narodne pesmi — 20.10 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 1. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pojo naši amaterski zbori — 10.16 Popevke in ritmi — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Pol ure vas bo zabaval Vaški kvintet — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od melodije do melodije — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Simfonični koncert — 18.15 Stare slovenske vojaške pesmi — 20.15 Ciklus Beethovenovih godalnih kvar-tetov.